volūtatis humane inherētis malo. ⁊ ſic peccatū pcedens eſt cā obſtinationis. Nā ex peccatis qb⁹ hō vehemēter inheret. meret̄ obſtinari. Aliud eſt ſubtractio gratie ex q̄ ſequit̄ ꝙ mens hoīs nō illuminat̄ ad recte videndū. nec emollit̄ ad recte viuendū ⁊ ſm̄ h̄ de⁹ ē cā excecationis ⁊ obſtinationis. Ideo. j. Corin. ix. Cui vult miſeret̄. ⁊ quē vult indurat. Et Exo. iiij. Ego indurabo cor pharaonis. De⁹. n. iuſto iudicio grāꝫ nō īfūdit illi ī quo īuenit obſtaculū īpie volūtatꝭ. ¶ Circa ſecūdū. ſ. de effectib⁹ obdurationis. Sciēdū ꝙ quāto aliqd eſt duri⁹. tāto fortius retinet impreſſionē. Sicut pꝫ in lapidib⁹ ⁊ metallis. Sic quāto mens hoīs ī pctō magis fuerit obdurata. tāto inſeparabilius adheret ei pctm̄. Unū Hiere. xvij. Pctm̄ iuda ſcriptū eſt ſtilo ferreo ī vngue adamātino. Adamas vt dr̄ frāgi nō pōt niſi hyrci ſanguine calido ſupfuſo. Et cor hoīs obdurati nō ſcinditur ad cōpunctionē niſi chriſtus illud mirabilit̄ ſuo pfuderit ſanguine pcioſo. imo frequēter deū vocātē ad pniam contēnit. Ro. ij. An ignoras qm̄ benignitas dei ad pniam te adducit. ſcdm̄ duritiā aūt tuā ⁊ cor impenitēs theſaurizas tibi irā in die ire. ⁊ reuelatiōis iuſti iudicij dei. Et puer. xxviij. Qui corripiētē dura ceruice ꝯtēnit repentinus ei ſupueniet interi⁹. Itē quāto aliqd eſt duri⁹ tāto difficilius penetrat̄ ad noue impreſſionis receptionē. Ita cor hoīs indurati difficili⁹ imutat̄ p gratiā. imo reſiſtit ſpūiſancto tāgēti. Sicut dr̄ Act. vij. Dura ceruice ⁊ incircūciſi cordib⁹ ⁊ aurib⁹ vos ſemp ſpirituiſancto reſtitiſtis. O q̄ꝫ frequēter ⁊ pie tāgit ſpiritusſanctus corda nr̄a. ⁊ nos ei⁹ viſitationes ⁊ inſpirationes ꝯtēnim⁹. Itē quāto aliqd eſt durius. tāto difficilius emollit̄. Sic cor hoīs obdurati vix emollit̄ ad pietatē. cū habeat ipietatē in corde. Sicut de nabal dr̄. ij. reg. xxv. ꝙ erat vir durus ⁊ peſſim⁹. Unū nec pcib⁹ nec beneficijs receptis nec miſerabili ſtatu dauid motus eſt ad pietatē. Et de ſtrucione dr̄ Job. xxxix. Durat̄ ad filios ſuos q̄ſi nō ſint ſui. Item habens impietatē in ore. iij. reg. xij. Rn̄dit rex pplo dura. Et qr ſermo durus ſuſcitat furorē. Prouer. xv. ideo diuiſerūt ſe ab eo decē trib⁹. ⁊ diuiſum eſt regnū. Itē habens ipietatē in ope ſic patet de pharaone ⁊ egyptijs. Exo. j. Oppreſſerūt eos operib⁹ duris luti ⁊ lateris. Et Heſt. xiiij. Dura vos opprimūt ſuiture. Itē quāto aliqd ē durius. tāto eſt pcliuius ad cadēdū qr videlicet ponderoſius eſt. ⁊ mā magis cōpacta. ideo ſua grauitate deorſum tendit. Greg. Peccatū qd p penitētiā nō diluit̄. mox ſuo pondere ad aliud trahit. Iō puer. xxviij. dr̄. Qui mētis eſt dure corruet in malū. Itē quāto aliqd eſt durius. tāto vehemētius malleat̄. Sic impius induratus. a deo nō ad emēdationē ſed ad cōſumptionē tunditur. ⁊ duriſſime malleat̄. puer. xix. Parata ſunt deriſorib⁹ iudicia. ⁊ mallei pcutiētes ſtultoꝝ corporib⁹. Hiere. xxx. Plaga inimici pcuſſi te caſtigatione crudeli. ꝓpter multitudinē iniq̄tatis. t. dura facta ſunt pctā. tua vba ſunt dn̄i ad impiū in inferno damnatū. Unū ſequit̄. Quid clamas ad me ſup cōtritione tue. q. d. Si clamares. fruſtra clamares. qr inſanabilis eſt dolor. t. ꝓpter multitudinē iniq̄tatis. t. ⁊ pp dura pctā. t. feci h̄ tibi. Iſai. xxvij. Uiſitabit dn̄s in gladio ſuo duro ⁊ grādi ⁊ forti ⁊c. Et Eccl. iij. Cor durū male habebit in nouiſſimo. Unū Bern̄. ad eugen̄. Nemo duri cordis ſalutē vnq̄ꝫ adeptus ē. niſi forte miſericors de⁹ abſtulit ab eo iuxta ꝓphetā cor lapideū ⁊ dederit ei cor carneū. Quid igit̄ cor durū. ipſum eſt qd nec cōpunctione ſcindit̄. nec pietate mollit̄. nec mouet̄ pcib⁹. minis nō cedit flagellis durat̄. ingratū ad bn̄ficia. ad conſilia infidū. ad iudicia ſeuerū. inuerecūdū ad turpia. impauidū ad picula. inhumanū ad humana. temerariū ad diuina. pteritoꝝ obliuiſcens. pſentia nō ordinans futura nō puidēs. ⁊ vt ī breui horribilis mali mala cōplectar ipſum eſt qd nec deū timet nec hominē reueret̄.

¶ Libri tertij Pars quarta Incipit.

¶ De inuidia. DIS. I.

Conſequenter cōſiderādū eſt de ſcdo vitio capitali. qd eſt inuidia qr ſic ait grego. xxxi. mor. Pria ſoboles ſupbie eſt inuidia. q̄ dū oppreſſaꝫ mētē corrūpit. mox inuidiā gignit. qr dū vani noīs potētiā appetit ne illud alius valeat adipiſci tabeſcit. Circa inuidiā ꝯſideranda ſunt duo. Prio de inuidia ſꝫ ſe. Secūdo de filiabus eius. ¶ Circa primū conſideranda ſunt duo. Primo quid ſit inuidia. Secūdo quare ſit ſummopere deteſtāda. ¶ Circa primū ſciendū ꝙ inuidia eſt triſticia de alienis bonis. vt dicit Dam. lib. ij. Obiectū aūt triſticie eſt malū propriū. Sed q̄nq̄ꝫ cōtingit bonū alterius apprehendi vt propriū malum ⁊ ſic d̄ alieno bono pōt eſſe triſticia. Et h̄ cōtingit dupliciter. Uno modo quando triſtatur aliq̄s de bono alteri⁹ īquātū ſibi īminet piculū alicui⁹ nocumēti. Sicut qn̄ triſtat̄ aliq̄s de exaltatione inimici ſui. timēs ne p eū damnū. leſionē vl̄ iniuriā patiat̄. ⁊ talis triſticia nō ē inuidia ſed magis timoris effect⁹. Alio mō bonū alteri⁹ apphēdit̄ vt malū ꝓpriū īquātū ē diminutiuū ꝓprie glorie. excellētie vl̄ honoris. ⁊ ideo de bonis alioꝝ triſtat̄ inuidus. pcipue de bonis illis in quib⁹ ē gloria ⁊ inquibus appetūt homines honorari. ¶ Circa ſcdm̄ ſciēdū ꝙ peccatū īuidie deteſtādū ē multiplici ratiōe. Primo qr inuidus ꝓ pfectu deficit. Dicit eni. augu. ꝙ inuidia eſt triſticia felicitatis aliene. Inuid⁹ eni de bono dolet ⁊ de malo gaudet. ſicut dyabolus. Inuidi eni ſunt ſocij dyaboli ī lucro ⁊ damno. qn̄ lucrat̄ dyabolus gaudēt. qn̄ pdit dolent. lucrū ei⁹ ⁊ damnū ſuum reputāt. Sap. j. Inuidia dyaboli mors īrauit in orbē terraꝝ. Imitant̄ aūt illū q̄ ſunt ex parte illi⁹. Inuidia dicit̄ de in ꝓ nō. ⁊ videre. quia nō poteſt videre bona alioꝝ. Unū inuidus compat̄ noctue vel veſptilioni. Greg. Mens inuidi dū de alieno bono affligitur. q̄ſi de radio ſolis obſcurat̄. Unū ſunt multa exempla. Hoſtis enī callid⁹ pmo homi inuidit. quia ad beatitudinē vn̄ ipe corruerat. ipm poſſe puenire cognouit. Cayn fratri ſuo abel īuidit. q̄a ſacrificium ei⁹ acceptū a deo. ſuo ſpreto ſacrificio ītellexit. Hinc eſau ad pſecutionē iacob exarſit. q̄a ius pmogeniture qd tn̄ ipe vēdiderat iacob pcepta benedictione patris obtinuit. Hinc ioſeph fratres ſui vendiderūt. qr cognito reuelatiōis myſterio. ne ſe ipis maior ⁊ melior fieret ei⁹ exaltationē impedire conati ſunt: vn̄ Gen̄. xxxvij. dicitur Quod vidētes fratres ei⁹ ꝙ a patre plus cunctis filijs amabat̄ oderāt eū nec poterāt ei q̄cq̄ꝫ pacifice loq̄. Itē narrato ſomnio pſagio futuroꝝ ꝙ fratres ei⁹ deberēt eū adorare ſup terrā. Sequitur. Hec ergo cā ſomnioꝝ atq̄ꝫ ſmonū. inuidie ⁊ odij fomitē miniſtrauit. Saul etiā dauid pſequit̄. q̄a quē quotidie magnis virtutū ſucceſſib⁹ ſenſit augeri. vltra ſe creſcere formidauit. Iudei quoq̄ꝫ chr̄m pſequūt̄ ⁊ pimūt. q̄a ipꝫ pluſq̄ꝫ ſe honorari voluerūt. Dicit̄ eni Ioh̄. xj. Collegerūt pōtifices ⁊ phariſei ꝯciliū aduerſus ihm̄ ⁊ dicebāt. Quid facim⁹. q̄a hic homo multa ſigna facit Et īfra. xij. Phariſei dixerūt ad ſemetipos. Uidetis qr nihil ꝓficim⁹. ecce totus mūdus poſt ipꝫ abijt. Ideo īuidia ſtimulāte tradiderūt eū pylato. Sic̄ dicit̄ Math. xxvij. Sciebat pylat⁹ ꝙ p īuidiā tradidiſſēt eū. Ex his oīb⁹ patet ꝙ īuid⁹ d̄ alteri⁹ ꝓfectu deficit ideo ꝓfectū vl̄ bonū alteri⁹ nitit̄ impedire. ¶ Itē bona alioꝝ corrūpēdo īficit. Eſt eni īuidia vitiū venenoſuꝫ. qd primo ipm īuidentē īficit. deinde venenū ſuū circūquaq̄ꝫ diffundit. Sicut araneā quicq̄d ſugit in venenū ꝯuertit. ſic īuid⁹ oīa bona ꝓximoꝝ ī ꝯteriorē ptē inſpītādo corrūpit. Greg. Quis p d̄e vitiū qd ppetrat̄. virus hoſtis antiq̄ humano cordi īfundat̄: ī hac tn̄ neq̄tia ſerpēs tota viſcera ſua ꝯcutit ⁊ imprimēde malicie peſtē vomit. Unū bene dicit̄ ꝓuer. xiiij. Putredo oſſiū īuidia. Sup qd Greg. ait. Oſſa p īuidiā putreſcere eſt. q̄daꝫ etiā robuſta deꝑire. Qualit̄ īuidia ſit putredo oſſiū patet. q̄a inuid⁹ ita corrupt⁹ ē vt ei fetētia redoleāt ⁊ redolētia feteāt. amara ſunt ei dulcia ⁊ ꝯuerſo. Unū ſimilis ē homi īfirmāti. cui etiā boni cibi ſunt ꝯtrarij. q̄a ſicut mūdis oīa mūda ſunt ita īuidis oīa ſunt immūda. ¶ Itē īuidia ſtultū efficit. Stult⁹ eni ē q̄ veſtes ſuas dilaniat. carnē ꝓpriā lacerat alio ſibi panē dāte īuadit cū dentibus alio ſibi dāte alapā manū ꝓpriā amputat: oculū ſibi eruit vt alij ſit vn⁹ eruat̄. Talis ē īuid⁹ q̄ alijs īuidēdo ſibiipi ſoli nocet ⁊ ſi alq̄s damnū tꝑale fecerit ipe ſibiipi īfert damnū ſpūale. Unū ꝓſp ī li. d̄ vita ꝯtēpla. dicit. Inuid⁹ q̄ alienū bonū ſuū facit īuidēdo pctm̄. nulla videt̄ ad īuidenduꝫ ꝯcupiſcētia ꝓuocari. ſed tn̄ ſupbie morbo vexari. Sequit̄ īuidi ſancte viuētiū merita ſua faciūt eſſe pctā. Itē īuidia bonis oīb⁹ ſpoliat ſicut docet Greg. Inuidia c mentē ta beſecerit cūcta q̄ īuenerit bene geſta ꝯſumit. Sic̄. n. hō ex charitate meret̄ ī oīb⁹ ſuis ⁊ alioꝝ opib⁹. ī ſuis opando. ī alioꝝ ꝯplacēdo vl̄ ꝯgaudendo. ita inuid⁹ ī omnib⁹ demeret̄. Itē ſicut diligētib⁹ deū oīa coopant̄ in bonū Ro. viij. Ita inuidis oīa coopant̄ in malum. Iteꝫ inuidia animū cruciat. Inuid⁹ eniꝫ de leticia tabeſcit. de ſanitate langueſcit. de pinguedine marceſcit. O inſania ⁊ ſtulticia inuidia de alieno vulnere ſuū vult ſanare vuln⁹. ſanitatē q̄rit in aliena infirmitate. bonū in alieno malo. qd ideꝫ eſt ac ſi querēt ignem in aqua. ⁊ aquā ī igne. ī ſpinis vuas ⁊ in tribulis ficus. Aug. De aliena pena querit ſibi medicamentū. ⁊ de ſalute acq̄rit grande tormētuꝫ. Inuidia eni eſt egritudo animi vel triſticia de felicitate alteri⁹ Juſtū eſt vt inuid⁹ torqueat̄ q̄ nō querit niſi malū. ⁊ malū iudicat ⁊ ſuſpicat̄ vbi maluꝫ nō eſt. Poeta. Juſtius inuidia nihil eſt que primitus ipm. Corrodit actorē excruciatq̄ꝫ ſuū. exemplū de rubigi

ne q̃ cõſumit ferruꝫ. ⁊ de verme ⁊ tinea q̃ de ligno ⁊ veſte naſcẽtes corrodũt illa de qbꝰ naſcunť. Seneca. Utinã inuidi in oĩbꝰ ciuitatibus. aures ⁊ oculos haberẽt. vt de oĩbꝰ ꝓfectibꝰ torquerenť. Quomõ inuidi torqueanť. ponit beatꝰ Greg. ſigna dicẽs. Cũ deuictũ cor liuoris putredo corrupit. ipſa quoqꝫ exteriora indicant q̃ꝫ grauiter animũ inſtigat veſania. color quippe pallore afficiť. oculi deprimũtur. mẽbra frigeſcunt. fit in cogitatione rabies. in dentibus ſtridor cũqꝫ in latebris abſcondiť odiũ. dolore ceco terebrat cõſciẽtiã vulnus incluſum. nil letũ de ꝓprijs libet. qꝛ tabeſcẽtẽ mentẽ ſua pena ſauciat. quã torquet felicitas aliena. Nec ſolũ magiſtrũ torquet inuidia. ſed etiã alios qbꝰ inuident. detrahẽdo. diffamãdo. ↄuiciando. ⁊ qđ deterius eſt etiã crimina mẽdaciter ĩponẽdo. Exẽpluꝫ de ioſeph ⁊ fratribꝰ eiꝰ. Gen. xlix. Exaſpauerũt eũ ⁊ iurgati ſunt. inuidauerũtqꝫ illi habẽtes iacula. ſ. lingue ſue. Itẽ inuidia ꝑuertit iudiciũ. Nã malũ dicit bonũ. ⁊ ecõuerſo. Contra tales dř Yſa. v. Ue q̃ dicitis malũ bonũ. ⁊ bonũ malũ. ponẽtes lucẽ tenebras. ⁊ tenebras lucẽ. Tales cõuertũt auꝝ in cuprũ. ⁊ vinũ in aquã. aquã in lutũ. diẽ in noctẽ. argẽtũ in ſcoriã. oleũ in amurcã. granũ in paleã. mel ĩ abſynthiũ. gaudiũ in merorẽ. roſam in ſpinas. balſamũ in ſterq̃liniũ. electuariũ in venenũ. Itẽ ĩuidia occidit nephariũ. Job. v. Paruulũ occidit inuidia. Sup qđ Greg. Paruulus eſt q̃ inuidia occidiť. qꝛ niſi ipſe inferior exiſteret. de bono alteriꝰ nõ doleret. inuidere eniꝫ nõ poſſumꝰ. niſi eis quos in aliquo meliores eſſe putamꝰ. Paruuluꝫ ergo occidit inuidia ſpũaliter ⁊ eternaliter. vñ Sap. ij. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbẽ terraꝝ. qꝛ puulus eſt q̃ terrena diligit. magnꝰ q̃ eterna cõcupiſcit nõ incõueniẽter puulũ occidit inuidia qꝛ huius peſtis languore nõ moriť. niſi q̃ adhuc in deſiderijs ĩfirmať. De malis q̃ facit inuidia loquẽs Proſper. li. iij. de vita cõtẽpla. ait. Inuidus q̃ alienũ bonũ ſuũ facit eſſe ſuppliciuꝫ. nulla vř cõcupiſcẽtia ꝓuocari. ſed tñ ſupbie morbo vexari. ſed ſi animi eiꝰ peſtẽ q̃ ꝑcipitať intenſius ſubtiliter alteqꝫ rememini. inuenietis eũ cuiꝰ obprobriũ vel interitũ cupit. ⁊ ſupbie malo teneri quo iugiť ingemiſcit ſibi meliorẽ cui inuidet anteferri. Quis facile põt hoc malũ vbis exprimere. quo inuidus odio hoĩs ꝑſequiť diuinũ munus in hoĩe. cũ potiꝰ hõ amari debeat etiã pro ſui meriti ſanctitate. Inuidus tãtos habet iuſte pene tortores. quãtos inuidioſus habuerit laudatores. Si q̃dẽ inuidioſum cã facit meriti. inuidũ pena peccati. nec ei põt ab hoĩe adhiberi remediũ. cuiꝰ eſt vulnus occultuꝫ. Sequiť. Inuidi q̃cq̃d boni fieri a ſanctis audiũt. aut oĩno nõ credunt aut res bene geſtas in malũ male interpretãdo cõuertũt. omne malũ qđ de eis mẽdax fama iactauerit. ſtatim tã q̃ꝫ ſi ipſi viderint credũt. feraliter eis q̃ illud veꝝ nõ eſſe ꝓbare voluerint. contradicunt. omnia ſuis emulis fingunt eoꝝ ꝓfectibꝰ deficiũt. odia itra ſe abſcondũt ⁊ in ſuos cruciatus enutriũt. ꝓficiẽtibꝰ inſup inuidẽt peccãtibꝰ fauent. de malis bonoꝝ gaudent. de ꝓfectibꝰ lugent. inimicitijs gratuit| ardẽt. deprehẽdi pectoris ſui maliciã timẽt. ſemꝑ amari. ſemꝑ ceci. amici dyaboli. inimici etiã ſui. omnibꝰ odioſi. ad gaudẽda anxij. ad plãgenda leti. vtrobiqꝫ ꝑuerſi. Demũ inter amicos diſcordias ſeminãt. diſcordãtes ſi poſſunt in diſſenſione cõfirmant. opiniones bonoꝝ mẽdacijs decolorãt. in ſpũalibus carnalia laudãt. vt ſpũalia bona eis deeſſe ꝑſuadeãt. amicitias ſimulant vt eos q̃ ſe eis incaute cõmiſerint q̃ poſſunt arte decipiãt. odioꝝ opinionẽ prauis ſibi ſuſpicionibꝰ coaceruãt. demones quoꝝ ſectanť facta letificãt. ſanctos viros qbꝰ ſunt noti cõtriſtãt. velut amici in obſequio. hoſtes in aĩo corrupti in vbo. turpes in facto ꝓdigi ſecretoꝝ. tenaces malaꝝ ſuſpicionũ. Cõſiderate q̃liter inuidos punitura ſunt ſua mala. quos etiã bona puniũt aliena. Ubi iſti fieri poterũt boni. q̃ ſunt in bono mali. aut qñ malis bene vſuri ſunt q̃ male bonis vti nõ deſinũt. Hucuſqꝫ Proſper. Propter hec oĩa bene diciť Eccĩ. xiiij. Nequã eſt oculus inuidi.

De prima filia inuidie. DIS. II.

DEinde cõſiderãdũ eſt de filiabꝰ inuidie. Et prio de ipſis in generali. Secũdo de ſingulis eaꝝ ĩ ſpeciali. De pmo ſciẽdũ ꝙ inuidie filie ſunt octo. Prima eſt exultatio in aduerſis ꝓximi. Scđa eſt triſticia de ꝓſperis eiꝰ. Tertia ẽ detractio. Quarta eſt ſuſurratio. Quinta eſt deriſio. Sexta temerariũ iudiciũ vel falſa ſuſpitio. Septima falſum teſtimoniũ. Octaua eſt odiũ. Haꝝ aũt numerꝰ ſic põt ſumi. Quia in conatu inuidie eſt aliquid tanq̃ꝫ ꝑncipiũ. aliq̃d tanq̃ꝫ mediũ. ⁊ aliq̃d tãq̃ꝫ terminꝰ. Principiũ q̃dẽ eſt vt aliq̃s diminuat in occulto gloriã alteriꝰ. ⁊ ſic eſt ſuſurratio. Uel manifeſte. ⁊ ſic ẽ detractio. Mediũ aũt eſt qꝛ aliq̃s ĩtẽdẽs diminuẽ gloriã alteriꝰ. Aut põt. ⁊ ſic ẽ exultatio ĩ aduerſis. Aut nõ põt. ⁊ ſic ẽ afflictio ĩ ꝓſpis. Terminꝰ aũt ẽ ĩ ipſo odio. qꝛ ſicᷓ bonũ dlectãs cauſat amorẽ. ita triſticia cauſat odiũ. Afflictio aũt ĩ ꝓſpis ꝓximi. Uno mõ ẽ ipſa ĩuidia. ĩquãtũ aliq̃s triſtať de ꝓſpis alicuiꝰ ſꝫ ꝙ habẽt aliquã gl'iã. Alio vero mõ eſt filia inuidie ſm ꝙ ꝓſpera ꝓximi eueniũt ↄtra conatuꝫ inuidentis qui ea nititur impedire. Exultatio aũt in aduerſis nõ eſt directe idem qđ inuidia ſed ex ea ſequiť. Quã ex triſticia ð bonis ꝓximi que eſt inuidia. ſequiť exultatio de malis eiuſdem.

De filiabus inuidie in ſpeciali.

DEinde conſideranduꝫ eſt de filiabꝰ inuidie in ſpeciãli. ⁊ primo de leticia vel exultatione ĩ alieno malo. Hoc peccatuꝫ eſt ↄtra naturã. q̃a obiectuꝫ gaudij eſt bonum. ⁊ obiectuꝫ triſticie malum omne eniꝫ maluꝫ naturaliter habet rationeꝫ triſtabilis. ⁊ ideo ↄtra naturaꝫ eſt gaudere de malo.

DEinde conſiderãduꝫ ẽ de dolore vel triſticia de bonis ꝓximi. Sciẽduꝫ autẽ ꝙ triſticia de bonis ꝓximi poteſt oriri quadrupliciter. Uno mõ qñ aliq̃s dolet de bono alicuiꝰ inquãtuꝫ timeť ex eo nocumẽtuꝫ. vł ſibipi. vł etiã alijs bonis. ⁊ talis triſticia nõ eſt inuidia ⁊ poteſt eſſe ſine peccato. Uñ Greg. xxij. mor. Euenire plerũqꝫ ſolet vt nõ amiſſa charitate ⁊ inimici nos ruina letificet. ruſuꝫ eiꝰ gloria ſine inuidie culpa ↄtriſtet. cũ ⁊ irruẽte ea quoſdaꝫ bene erigi credimꝰ. ⁊ ꝓficiente illa pleroſqꝫ iniuſte opprimi videamus. Alio mõ poteſt aliq̃s triſtari de bono alteriꝰ. nõ ex eo ꝙ ipe habꝫ bonũ. ſed ex eo ꝙ nobis deeſt bonũ, illud qđ ipe habet. ⁊ h̾ ẽ ꝓprie zelus. vt phs dicit in ſcđo rethorice. ⁊ ſi iſte zelꝰ ſit ↄtra bona honeſta. laudabilis eſt ſm illud. i. corin. xiiij. Emulamini ſpũalia. Si aũt ſit de bonis tẽporalibꝰ. poteſt eſſe cũ peccato ⁊ ſine peccato Tertio mõ triſtať aliq̃s de bono alteriꝰ inquantuꝫ ille cui accidit bonũ eſt eo ĩdignus. que q̃deꝫ triſticia nõ poteſt oriri ex bonis honeſtis ex q̃bus aliq̃s iuſtus efficiť. Sed ſicut phus dicit ĩ ſcđa rethorice. ẽ de vitijs ⁊ de talibꝰ q̃ poſſunt ꝑuenire dignis ⁊ ĩdignis. ⁊ h̾ triſticia ſm ipm vocať veneſis ⁊ ꝑtinet ad bonos mores. Sed h̾ ideo dixit q̃a ↄſiderabat ipa bona tp̃alia ſm ſe ꝑut poſſunt magna videri. nõ reſpiciẽtibꝰ ad eterna. ſed ſm doctrinã fidei tp̃alia bona q̃ ĩdignis ꝑueniũt. ex iuſta dei ordinatione diſponũtur. vł ad eoꝝ correctionẽ. vel ad eoꝝ damnationẽ. ⁊ hmõi bona q̃ſi nihil ſũt ĩ compatione ad bona futura q̃ ſuanť bonis. ⁊ ideo hmõi triſticia ꝓhibeť in ſcriptura. ſm illud p̃s. Noli emulari ĩ ⁊c̃. ⁊ alibi. Pene effuſi ſunt greſſus ⁊c̃. Quarto aliq̃s triſtatur de bonis alicuius inquantũ alter excedit ſpꝫ ĩ bonis. ⁊ h̾ ꝓprie ẽ ĩuidia. iſtud ſemꝑ eſt prauũ. vt dicit phus. ij. rethorice q̃a dolet ð eo quo ẽ gaudẽduꝫ ſcꝫ ð bonis ꝓximi. Inuidia ↄtrariať charitati. q̃ maxia ẽ ⁊ optĩa virtutuꝫ. q̃ ĩ omnibꝰ lucrať ↄgaudẽdo ð bonis ⁊ ↄpatiẽdo ð malis. Ecõtra ĩuidia ꝑdit ĩ omnibus dolẽdo ð bonis. gaudẽdo de malis. imo ⁊ ſpirituſancto ⁊ diuine bonitati reſiſtit. ⁊ aduerſať. Uñ h̾ peccatuꝫ vix ẽ remiſſibile. q̃a impugnat agnitã vitatẽ fraternã charitatẽ ⁊ diuinã bonitatẽ. Itẽ ꝙ inuidi ſint peſſimi patet ex h̾ ꝙ bonũ nãliter ẽ ↄmunicatiuũ ſui. Ideo deꝰ ſũme nobiliſſimꝰ ⁊ optimꝰ ꝑdicať. q̃a ſũme cõmunicatiuꝰ ẽ ſue bonitatis. ⁊ ſol ĩter corpa celeſtia ignis inter elemẽta: leo ĩter aĩalia. lux ĩter accidẽtia. Ecõtra ĩuidus viliſſimꝰ põt dici. q̃a nõ ſolũ nõ ↄmunicat ſua. ſed etiã ð ↄmunicatiõe facta. primo dolet vñcuiqꝫ ꝑueniat. Uñ tales miſeri iã videnť eſſe damnati. qbꝰ bona cedũt ĩ malũ. ⁊ alioꝝ gaudia ĩ tormentum.

De detractione. Diſt. iij.

DEinde de detractione. Circa quã ↄſideranda ſunt q̃nqꝫ Primo q̃o ſit detractio. Secũdo quomõ ſit peccatũ mortale vł veniale. Tertio de compatione eiꝰ ad alia peccata q̃ ↄmittunť ĩ ꝓximũ. Quarto vtrũ detractionẽ audire ſit peccatũ. Quinto que mouere nos debent ad detractionis malũ deteſtandũ. Circa primũ ſciendũ ꝙ ðtractio eſt aliene fame ꝑ occulta vba denigratio. Ad cuiꝰ euidentiã ſciẽduꝫ ꝙ ſicut facto nocere poteſt aliq̃s ꝓximo dupliciť ſcꝫ mãifeſte vt ĩ rapina vel alia quacũqꝫ violẽtia patẽter illata ⁊ occulte vt ĩ furto vel doloſa ꝑcuſſione. ita etiã vbo ledit q̃s ꝓximũ dupliciť. manifeſte vꝫ. vt ĩ ↄtumelia. ⁊ occulte. vt in detractione. Ex h̾ aũt ꝙ aliq̃s manifeſte ꝓfert vba ↄ ꝓximũ. vř eũ paruipẽdere ⁊ ex hocipo exhonorať. ideo ↄtumelia detrimentũ infert honori illiꝰ in quẽ ꝓferť. Sed q̃ vba ꝓfert ↄ aliquẽ ĩ occulto. magis vř reuereri q̃ꝫ ꝑuipẽdere. vñ nõ directe detrimẽtũ ĩfert honori ſꝫ fame. qꝛ quãtũ ĩ ipo ẽ facit illos q̃ audiũt malã opinionẽ habere de illo ↄ quẽ loq̃tur. Uñ patet ꝙ ↄtumelia differt a detractione ĩ duobꝰ. Uno mõ q̃ꝫtuꝫ ad modũ ꝓferẽdi vba. q̃a ↄtumelioſus loq̃tur manifeſte. ðtractor occulte. Alio mõ q̃ꝫtuꝫ ad finẽ ĩtentũ ſiue nocumẽtũ illatũ. qꝛ ↄtumelioſus derogat honori detractor fame. Ideo ĩ deſcriptione ꝑdicta diciť ꝙ ðtractio ẽ denigratio aliene fame. Quod aũt addiť ꝑ occulta vba. ſciendũ ꝙ vba detractionis diciť occulta nõ ſimplr ſꝫ ꝑ oppa

Nota

tionē ad eum de quo dicunt̄.q2.ſ.eo abſente ⁊ ignorante dicunt̄.
Unde ſi aliq̄s loquat̄ male de alio co2a3 multis eo abſente detra/
ctio eſt.Si aūt eo ſolo p̄ſente.cōtumelia eſt.Quis etiā ſi q̄ſvni ſo
li loquat̄ male de aliquo abſente co2rūpit famā ei⁹ nō ī toto ſed in
p̄te.Nota etiā ꝙ pōt alicui⁹ fama diminui.⁊ tn̄ nihil diminuit̄ de
v̄itate.q2.ſ.ve2 eſt qđ d̄r. ¶ Denigrat̄ enī fama alicui⁹ duob⁹ mo/
dis.ſ.directe vel indirecte.Directe q̄dē q̄druplicit̄. Uno mō qn̄ fal
ſum īponit̄ alteri.Scđo mō qn̄ detracto2 pctīn adaugetv̄bis ſuis.
Tertio mō qn̄ occultū reuelat.Quarto qn̄ dic̄ mala ītētione fuiſſe
factū.id qđ bonū eſt in ſuo genere.Indirecte v̄o denigrat aliq̄s fa/
mā alteri⁹ vel negādo bonū.vel ex malicia reticēdo. ¶ Circa ſcđm
ſcilicet vtrū detractio ſit pctīn mo2tale vel veniale.Sciendū ꝙ pec
cata v̄bo2 maxime ſunt iudicāda ex ītētione dicētis.Detractio aūt
ſm ſuā rōnē o2dinat̄ ad famā alteri⁹ denigrandā.Un̄ ille ꝓp2ie ⁊
ꝑ ſe loquēdo detrahit.q̄ hac intentione de aliquo obloquit̄ eo ab/
ſente vt ei⁹ famā diminuat vel co2rūpat.Amittere aūt alicui famā
ſuā eſt valde graue.q2 īter res tꝑales fama v̄r eē p̄cioſio2.ꝑ cui⁹ de/
fectū hō a multis bonis agēdis obtinēdis vel acq̄rēdis īpedit̄.ꝓꝓ
qđ d̄r Eccī.xlj.Curā habe de bono noīe.hoc.n.magis tibi ꝑmane/
bit q̄3 mille theſauri magni ⁊ p̄cioſi.Et ideo detractio ꝑ ſe loquen/
do eſt mo2tale peccatū.Cōtingit tn̄ ꝙ aliq̄s quādoq3 aliq̄ v̄ba p2o
fert vn̄ diminuit̄ fama alicui⁹.l3 hmōi v̄ba ꝓferēs nō intēdat diffa
mare nec famā ledere.ſed aliq̄d aliud.Un̄ p̄ter intētionē dicentis
ſequit̄ diminutio fame ei⁹ de quo v̄ba dicunt̄.Hoc autē nō eſt de/
trahere ꝑ ſe ⁊ fo2maliter loquēdo.ſed tn̄ materialiter ⁊ q̄ſi ꝑ acci/
dens.Et ſi quidē verba ꝑ q̄ ledit̄ alicuius fama ꝓferat aliq̄s ꝓpter
aliqđ bonū ⁊ neceſſariū debitis circūſtātijs obſeruatis.nō eſt pec/
catū.nec detractio debet dici.Si aūt verba ꝓferat ex animi leuita/
te.vel ꝓpter aliq̄d nō neceſſarium nō eſt peccatū mo2tale niſi fo2te
verbū qđ dicit̄ ſit adeo graue ꝙ notabiliter ledat famā alterius.in
his p̄cipue q̄ ad vite ꝑtinent honeſtatē.q2 hoc ex ipſo genere v̄bo2
habet rationē peccati mo2talis.⁊ tenet̄ homo ad reſtitutionē fame
ſicut ad reſtitutionē cuiuſcūq3 rei tēpo2alis ablate.Si q̄s ergo pec/
catu3 vel malā cōditionē alicuius occultā reuelet nō intēdēs diffa
mare.ſed ꝓpter eius emendationē denunciat ei q̄ ꝓdeſſe pōt ⁊ de/
bet.vel ꝓpter bonū publice iuſticie accuſat.denūciat.vel reuelat h̄
nō eſt detrahere.Tum q2 ſtulto2 infinitus eſt numerus.pauci v̄o
ſunt qui ꝑ viā ſalutis ambulent.Tū etia3 q2 pauci vel nulli ſunt q̄
nō aliquādo verba ꝓferāt ex animi leuitate.ꝑ q̄ fama alicui⁹ quo
quomodo.vel ſaltē leuiter mino2at̄. Ideo ſup illo v̄bo ꝓuer.xxiiij.
Cū detracto2ibus non cōmiſcearis.dicit glo.Hoc ſpecialiter vitio
periclitat̄ pene totu3 genus humanū. ¶ Circa tertiū.ſ.de cōpatio/
ne detractionis ad alia peccata q̄ cōmittunt̄ in ꝓximū.ſciēdum ꝙ
huiuſmodi peccata potiſſime ſunt penſanda ſm nocumēta q̄ ꝓxi/
mo inferunt̄.q2 ex hoc habēt rationē culpe.Tāto autē maius eſt
nocumētū.quāto maius bonū auferi.Cū autē triplex ſit bonū ho
minis.ſ.bonū anime.bonū co2po2is.⁊ bonū exterio2 re2.Bonum
autē anime qđ eſt maximū nō pōt ab aliquo tolli niſi occaſionalit̄
puta ꝑ ꝑſuaſionē que neceſſitatē nō infert.Sed ⁊ bonū co2po2is.⁊
bonū exterio2 rerū poſſunt violenter auferri.Quia vero bonū co2/
po2is p̄eminet bono exterio2 rerū.ideo grauio2a ſunt peccata q̄b⁹
infert̄ co2po2is nocumētū.q̄3 ea q̄bus nocumētū exterio2 īfertur.
Unde inter cetera peccata q̄ cōmittunt̄ in ꝓximū grauius eſt ho/
micidiū ꝑ qđ tollit̄ vita ꝓximi.Cōſequenter autē adulteriū qđ eſt
cōtra debitū o2dinē generationis humane.ꝑ quā ꝑuenit̄ ad vita3.
Cōſequēter autē ſunt exterio2a bona inter q̄ p̄eminet fama p2o eo
ꝙ ſpiritualib⁹ bonis eſt ꝓpinquio2.Unde ꝓuer.xxvj.d̄r.Melius
ē nomē bonū q̄3 diuitie multe.Et Eccī.xli.Curā habe de bono noīe.
hoc enim magis ⁊c̄.Et ideo detractio ſm ſuū genus grauius ē pec
catū q̄3 furtū tamē minus graue q̄3 homicidiū vel adulteriu3. Pōt
tamē inter iſta eſſe alius o2do ꝓpter circūſtantias aggrauantesvel
diminuētes.Per accidens autē attendit̄ grauitas peccati ex parte
peccātis qui grauius peccat ſi peccet ex deliberatiōe q̄3 ſi peccet ex
ſurreptione.vel ex infirmitate.⁊ ſm hoc peccata locutionis q̄ ex la/
pſu lingue ꝑueniunt leuitatē quandā habent reſpectu illo2 q̄ ſunt
ex p̄meditatione. ¶ Circa quartū.ſ.vtru3 peccet detractiones au/
diens nec reſiſtens.Sciendū ꝙ dicit apoſtolus Ro.j.Digni ſunt
mo2te nō ſolū qui faciunt peccata.ſed etiā qui cōſentiunt facienti/
bus.Cōſentire autē cōtingit dupliciter.Uno modo directe.quan/
do.ſ.aliquis inducit aliū ad peccādu3 vel quādo placet ei peccatū.
Alio modo indirecte.quando.ſ.nō reſiſtit cū reſiſtere poſſit.⁊ hoc
quādoq3 contingit nō q2 peccatū placeat.ſed ꝓpter aliquē huma/
nu3 timo2ē.Dicendū eſt ergo ꝙ ſi aliquis detractiones audiat nec
reſiſtat.videt̄ detractoꝛi conſentire.⁊ ideo fit particeps peccati ei⁹.
Et ſi quide3 inducat aliu3 ad detrahendu3.vel ſalte3 placeat ei de/
tractio ꝓꝓ odiū eius cui detrahit̄ nō peccat minus q̄3 detrahens ⁊
qn̄q3 magis.Un̄ Bern̄.dicit.Detrahere an detrahentē audire.q̄d
ho2 damnabilius ſit nō facile dixerim. Si v̄o peccatū nō placeat
audiēti.ſed ex timo2e vl̄ negligētia.vl̄ etiā verecūdia quadā omit/
tit repellere detrahēte3.peccat q̄dē ſ3 multo min⁹ q̄3 detrahēs.qn̄
q3 peccat venialit̄.Qn̄q3 v̄o poteſt eſſe peccatū mo2tale.vl̄ q̄a illi in
cumbit ex officio co2ri:pe detrahentē:vl̄ ꝓꝓ ꝑiculū īde ſeq̄ns.vl̄ ꝓꝓ
radicē qua timo2 human⁹ poteſt eſſe peccatū mo2tale.puta ſi ex ti
mo2e refugit aliq̄d qđ ē p̄ceptū ī lege diuina.vl̄ facit qđ ē ꝓhibitū
talis timo2 ē peccatū mo2tale.Et nota ꝙ ſi ille cui detrahit̄ alijs re
ferētib⁹ audiat detractiones de ſeipo dictas.ſi patiēter ſuſtineat.
ei⁹ patiētia laudabilis ē.⁊ meret̄:nā ſui arbitrij eſt detrimentū ſue
fame pati.niſi h̄ v̄gat ī ꝑiculū alio2 ſed nō ē ſui arbitrij detrimētū
fame alteri⁹ ſuſtinere.īmo ī culpā ei v̄tit̄ ſi nō reſiſtat ſi poſſit.In
h̄ enī ei⁹ patiētia nō eſſet laudabilis q2 q̄libet tenet̄ famā alterius
ſuare ⁊ eā ledētib⁹ obuiare ſi poteſt.vl̄ ſaltē de leſione dolere. Si
aūt ille cui detrahit̄ vtilitatē ſuā inde faciat.q̄a ꝑ patientiā acq̄rit
meritū apud deū:h̄ tn̄ nō eſt de ītentione detrahentis ſed ex dei o2
dinatione.q̄ voluit ex malis bonū elicere.⁊ ideo nihilomin⁹ eſt de
tracto2ib⁹ obuiandū.ſicut rapto2ib⁹ ⁊ opp̄ſſo2ib⁹ alio2.q̄3uis ex h̄
ſpoliatis vl̄ opp2eſſis quandoq3 meritum augeatur.
Circa q̄rtu3 ſc3 que nos mouere debent ad detractionis vi
tiū deteſtandū.Sciendū ē ꝙ detractio deo ſanctis ⁊ ho/
minib⁹ ē exoſa.Ro.j.Detractiones deo odibiles.ꝓuer.xxiiij.Abo
minatio hoīu3 detracto2.Eccī.v.Denotatio peſſima ſup bilingue3.
Nec mirū ſi odibilis ē detracto2.q2 v3 eſt.feculent⁹ plen⁹ ſpurcitia
fraudulēt⁹ plen⁹ v̄ſutia.virulent⁹ plen⁹ neq̄tia.truculent⁹ plen⁹ ſe
uitia. ¶ Detracto2 inq̄3 ē feculēt⁹ id ē fecib⁹ plen⁹ ⁊ immūd⁹.quia
ſc3 ī immūditijs ꝯuerſat̄.de immūditijs loq̄tur immūditijs paſcit̄
alio2.Detracto2 ſimilis ē aui honocrotalo.q̄ neſcit cantare niſi cu3
roſtrū tenet ī luto.⁊ tūc dat ſtridoꝛē ꝑ cātu.Sic detracto2 cū tenet
os in luto vitij alieni.Similis ē muſce canine q̄ libēter tenet ī mē/
b2o vlceroſo aculeū ⁊ īde paſcit̄ ſanie libenti⁹ q̄3 ſano memb2o.Si
milis ē muſce q̄ dicit̄ oeſtrū q̄ ſub cauda iumēti paſcit̄ ⁊ in poſte
rio2 b⁹ bruto2 roſtrū īfigit.Sunt muſce egyptij co2rodētes in cru
rib⁹ pharaonē ⁊ ſeruos ei⁹ id eſt p̄latos principes ⁊ miſtros co2.
Exo.viij.ſ.Uenit muſca grauiſſima ī domo pharaōis ⁊ ſeruo2 ei⁹
⁊ co2rupta eſt terra ab hmōi muſcis.Itē ſunt fedi q2 immūda ha/
bent o2a ad modū canū ⁊ po2co2.q̄bus compat eos dn̄s Math.
vij.Nolite ſanctū dare canib⁹.Itē ī geſtis romano2 pōtificū legit̄
ꝙ ſcđus ſergi⁹ papa ante papatū vocabat̄ os po2ci.Poſt ſergius.
h̄ ꝯſtituit vt nomē pape mutaret̄ ī bonū nomē.in quo oſtēdit̄ ꝙ
p̄lati nō debēt habere o2a ſo2dida.nec nomē male fame.Sūt ſimi/
les canib⁹ de macello q̄ īſidiant̄ ſanguini mo2tuo2 aīaliū ⁊ lābūt
eū.⁊ habēt dētes ⁊ os eo2 ſo2didos.Sic detracto2es habēt os ſo2
didū peccatis mo2tuo2 hoīu3.Item ſicut canes d̄ macello olfaciūt
poſterio2a canū aduenientiū ⁊ ſi eos inueniūt ſibi diſſimiles ⁊ ex/
traneoſ mo2dēt eos dētib⁹.⁊ ꝯtra extraneos ſibi ꝯueniūt ⁊ lacerāt
eos ⁊ a ꝯſo2tio ſuo expellūt.Si aūt ſibi ſūt ꝯuenientes eos ſibi ꝯiū/
gunt.Sic d̄tracto2es eo2 diſſidētes mo2ib⁹ ab eo2 ſocietate expel
lūt cū mo2ſib⁹ detractionis.Si vitijs eo2 ꝯueniūt.eos ſibi ꝯiūgūt.
Sicut legunt̄ feciſſe beato hieronymo q̄dā clerici ⁊ religioſi eccl̄ie
romane.q̄ cū eſſet rome p̄ſbȳt cardinalis nec malo2 vitijs ꝯueni/
ret.ſed eos rep̄hēderet.lic3 ab oīb⁹ dign⁹ iudicaret̄ ſūmo ſacerdo
tio.ꝑuerſi īuidia moti ei detrahētes ⁊ eū ꝑſeq̄ntes ab vrbe expule/
rūt.Sūt vt canes lunatici ⁊ rabidi q̄ quos mo2dēt intoxicāt ⁊ ī ra/
biē ꝯuertūt. Sunt canes ꝓditoꝛes ſimiles ſco2pionib⁹ q̄ ante blā/
diūtur retro mo2dēt.⁊ pūgunt ad modū canū calcaneo īſidiantes.
Sūt ſimiles q̄buſdā mōſtris.d̄ q̄b⁹ legit̄ ī hiſto2ia tranſmarina ⁊
Anſelm⁹ refert ī lib2o de imagine mūdi ꝙ ī q̄buſdā ꝑtib⁹ o2iētis
ſunt homines habētes co2pa humana ⁊ canina o2a.Similit̄ q̄da3
mulieres habitātes ī quodā fluuio īdie habētes caninos dentes.
Deterio2es ſunt canib⁹:q̄a canes diuitis Luc̄.xvj.Ulcera nō mo2/
debāt ſed lingebāt.Iſti ꝯtrariū faciūt.Iſti nō comedūt ſolū carnes
ſed oſſa vt lupi atterūt.Refert petr⁹ alfonſ⁹ ꝙ cū duo ioculato2es
comederēt co2ā rege quodā:alt̄ volēs ꝯfūdere ſociū ſuū latēter re/
motis canib⁹ a ſcutella ſua īpoſuit ibi ſtruē oſſiū ⁊ dixit regi. dn̄e
fac qđ iuſtū ē.Iſte ſoci⁹ me⁹ oēs iſtos d̄mōſtratis oſſib⁹ ſuis ſpo
liauit veſtib⁹.Cui alt̄ reſpōdit.dn̄e ⁊ iſte ꝯtra nā3 ꝯmiſit poſtq̄3.n
canib⁹ oſſa ſpoliauit.ipa oſſa vo2auit ⁊ vtriſq3 ſcutellā ſuā nuda/
uit.Sic d̄tracto2es aliq̄ n̄ ſolū vitijs carnaliū d̄trahūt q̄ſi canes co
medēdo ſ3 oſſa ꝯuo2āt dū v̄tuoſis eo2 opib⁹ ⁊ virtutib⁹ d̄trahūt.
Itē detracto2es ſunt canes īmo peio2es canib⁹ nō habētes vt alij

linguā medicinalē. ſꝫ peſtiferā ⁊ letalē. Itē ſunt ſimiles cerbero infernali ianitori. q̄ dicit̄ a poetis cerberus q̄ſi carnes vorās. deſcribitur ab eis ſub vno corpe habere multa capita canina. qꝛ habēt multos modos detrahēdi. Itē ſunt ſimiles illis ſeptē canibꝰ de q̄bꝰ in miraculis ſancti Andree dicit̄ ꝙ cū beatꝰ andreas in patras ciuitate p̄dicaret dixerunt ciues illius ꝙ ad chr̄m ↄuerterent̄ ſi ab eis ſeptē demones expelleret. q̄ iuxta viā in ſepulchris habitabāt ⁊ trāſeuntes lapidibus obruebāt quos cū adiuraſſet vt venirēt. venerūt in ſpecie ſeptē canū. quos p̄cepto ſuo expulit. ⁊ ciues crediderunt. Sic detractores ad modū canū oblatrātes ſeptē modis trāſeuntibus a mūdo pegrinis oblatrāt. q̄ ſunt abiciēdi. Ideo Phil. iij. Uidete canes. videte cōciſionē q̄ in ↄgregationibꝰ ſe lacerāt. Similes ſunt illis canibꝰ de q̄bꝰ dicit̄ a pluribꝰ ꝙ in cāpania francie iuxta montē byſmū oēs canes patrie circa annū dn̄i Mileſimū ducēteſimū ↄuenerūt. ⁊ pugnātes mutuis morſibꝰ ſe occiderūt. Gal. v. Si inuicē mordetis videte ne inuicē ↄſūmamini. Itē deteriores canibus rabidis. In hoc enī ſimiles eis ꝙ habēt morſus venenoſos. ſꝫ deteriores qꝛ hi canes fugiūt notos. ⁊ maxime dn̄os ſuos ne furia cōmoti dētes in eos figāt. Ecōtra detractores nō parcūt notis aut p̄latis. Licet dicat̄ Deut. xxvij. Maledictus q̄ clā pcuſſerit p̄ximū ſuū. Exo. xxij. Dijs nō detrahes. Itē ſūt ſimiles porcis ⁊ ſcarabeis q̄ ex ore ſuo ſtercora rouoluūt ⁊ comedūt. Itē ranis q̄ in mēſa pharaonis ⁊ in cibis erāt. Exo. viij. Nō ē cōmunicādū cuꝫ iſtis. Detractoribus nō cōmiſcearis ⁊c̄. Eccli. xiij. Que cōicatio ſancti ad canē. Ideo beatꝰ aug. eis cōicare nolebat. ſꝫ ſup mēſaꝫ ſuā ſcripſerat. Si q̄s amat dictis abſentū rodere vitā. Hāc mēſaꝫ idignā nouerit eſſe ſibi. Et ſi aliq̄s forte in detractiōis verbū ibi icidebat. dicebat ei vt ceſſaret. aut a mēſa ſurgeret ⁊ verſus deleret. Itē ora detractorum ſūt ſepulchra patētia ⁊ fetētia. pſ. Sepulchrū patēs ē guttur eoꝝ. Sūt orcelli. dyabolici pleni aqua maledicta dyaboli. pſ. Quoꝝ os maledictiōe ⁊ amaritudine plenū ē. Lingua eoꝝ ē dyaboli aſp̄ſoꝝ.

Scd̄o detractor ē fraudulētus. i. plenus verſutia. mordēs retro ad modū canis p̄ditoris ⁊ ad modū ſcorpionis. Ezech. ij. Subuerſores ſunt tecū ⁊ cū ſcorpionibꝰ habitas. Hiere. ix. Sagitta vulnerās lingua eoꝝ dolū locuta ē. Lingua tua cōcinnabat dolos. ſedēs aduerſus fratrē tuū ⁊c̄. Inſidiant̄ fame hoīs vt furent̄ eaꝫ. Eccli. xi. Multe inſidie doloſi ⁊c̄. Et poſt. Bona in mala ↄuertēs iſidiat̄. ⁊ in electis īponit maculā. ſ. infamie. Itē detractor tāto ē deterior fure. q̄ꝫto meliorē theſauꝝ furari conat̄. Oſee. vij. Facti ſunt quaſi arcus doloſus. cadēt in gladio a furore ire. qꝛ in arcu doloſo ſagitta emiſſa ad oppoſitū tēdit huius q̄ꝺ videt̄. Similiter verbū detractionū q̄ꝺ tāquā ſagittā mittūt in alios q̄ꝺ videt̄ alios pcutere in detrahētes redit. ⁊ eos p̄mo in aīa occidit. Sicut legit̄ in paſſiōe ſanctoꝝ coſme ⁊ damiani. Ubi cuꝫ lapides p̄icerēt in ſanctos pagani vt eos lapidarēt. dei virtute retroacti eos q̄ immittebāt pcutiebāt ⁊ cū applicarent̄ curribꝰ dicti fratres. ⁊ a quattuor militibꝰ ſagittarent̄. iuſſu dei retroacte multos gētiū aduerſantiū pimerūt. Detractores vtunt̄ iſidijs vt retro mordeāt. pſ. Ipſi calcaneū meū obſeruabūt. Calcaneus ē iferior ps corpis. ⁊ q̄ ſepius ē in luto. Et detractores nō digniora nō meritoꝝ ⁊ opeꝝ ſanctoꝝ laudes ↄſiderāt ſed infirmiora ⁊ q̄ defectuoſa vident̄ in hoīe. vt mordeāt ad modū ſerpētis. cui dictū eſt. tu inſidiaberis calcaneo eius. Gen̄. iij. Detractor ſimilis ē ſerpenti q̄ inſidiat̄ in ſemita corpus in herba vel in arena occultās. vt dicit iſido. ⁊ cornua q̄ſi pabulū extra demonſtrās. ad q̄ cū veniūt aīalia quaſi ad pabulū. retro inſilit mordet ⁊ occidit. de quo Gen̄. xlix. Fiat dan coluber in via. ceraſtes in ſemita. mordens vngulas eq̄. Talis ē detractor q̄ alios iudicat retro mordens. vt canis rabidus. Deut̄. xxvij. Maledictꝰ q̄ clā pcuſſerit p̄ximū ſuū ⁊c̄. pſ. Sedet in iſidijs cū diuitibꝰ in occultis vt iterficiat inocētē. Qō faciūt q̄ accuſant paupes apud tyrānos.

Tertio detractor ē virulentus plenus nequitia venenoſa. Os enī detractoris ſimile eſt ori hidropici. leproſi. vel latrine reſpiraculo. ⁊ iferni puteo. ⁊ ori draconis a q̄bꝰ exit fetor. ⁊ flatꝰ ↄtagioſus ⁊ venenoſus. Quidā dixit nō ē curādū vtrū detractores ab iferiori vel ſupiori foramine intonēt. qꝛ nō minus imo longe plus fetēt ⁊ ificiūt a ſupiori q̄ꝫ ab iferiori. Eccs. xi. ſerpēti cōparat̄. vbi dicit̄. Si mordeat ſerpēs in ſilētio nihil eo minus hꝫ q̄ occulte detrahit. pſ. Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpētes ⁊c̄. Siſ̄is ē detractor ſerpēti. de quo Gen̄. iij. Serpēs erat callidior ⁊c̄. Hic ſub facie virginea venenū male ſuaſiōis infundit. p q̄ꝺ tota hūana natura infecta eſt. Sic detractor primo faciē virgineā oſtēdit cū bona intētiōe ⁊ pura dicere aſſerit q̄ꝺ detrahēdo dicit. talis eſt pharoas ſerpens ſicut dicit iſido. ſimilis ſibilo ſerpenti ſic dicto quia ſibilum habet infectū. Similis eſt his ſerpentibus de quibus iſido. ſcelidro ſerpenti q̄ terraꝫ per quā vadit fumo mortifero ⁊ peſtifero fumare facit. Eſt q̄ſi ſeps ſerpēs. qui p̄uſq̄ꝫ mordeat carnē ⁊ oſſa ↄſumit. Siſ̄is dipſe vel dipſadi ſerpēti. q̄ ita ſubtiliter pungit ꝙ priꝰ occidit q̄ꝫ dolor ſentiat̄. Itē ſiſ̄is ē regulo ſerpēti q̄ fontē quē tāgit inficit. puer. xxiij. Quaſi regulꝰ venena diffūdet. Ideo dicit aug. Ne accōmodes aures tuas ad pcipiēdū vba detrahētis. ne accipias mortē in aīa tua. detrahēti enī ⁊ audienti aīa vtriuſq̄ꝫ eſca mortꝭ ē detractio. Bern̄. ad eugeniū papā. Uelle audire ⁊ detrahē q̄ꝺ hoꝝ dānabiliꝰ ſit nō facile dixeriꝫ. Phus. Diſcēt nō libēter detrahē cū te viderint nō libenter audire. Iō dicit̄ Eccli. xix. Sepi aures tuas ſpinis. ⁊ ne audias linguā detrahētē. q̄n̄ lingua detractoris aures obiectas frequēter rodit. ⁊ venenū p medicamēto effundit. Siſ̄is antigono de quo dicit egyſippꝰ i p̄mo de cladibꝰ iudeoꝝ. ꝙ aures auūculi ſui hyrcāi dētibꝰ corroſit. ne ſacerdotio fūgeret̄. ⁊ medicū ei miſit ſub ſpecie pietatꝭ q̄ i eiꝰ auribꝰ vulneratꝭ venenū p medicamēto p̄ditioſe īfudit. Sic detractor p̄ditor dicit ſe ↄpati eis q̄bꝰ in auribꝰ venenū detractiōis effundit. cuiꝰ lingua plena ē veneno mortifero. vt dicit̄ Iac̄. iij. De hac mā̄ habet̄ ſupra de cuſtodia auditꝰ.

Quarto detractor ē truculētꝰ plenꝰ ſeuitia. Que maior ſeuitia pōt eē q̄ꝫ hō multos imo īnumerabiles occidat ac etiā ſemetipſuꝫ. detractor aūt occidit p maliciā aīaꝫ ſuam ⁊ charitatē fraternā extinguit in cordibꝰ plurimoꝝ. Detractio mōſtꝝ eſt q̄ꝺ p dētibꝰ gladios hꝫ. puer. xxx. pſ. Filij hoīuꝫ dētes eoꝝ arma ⁊ ſagitte ⁊ lingua eoꝝ gladiꝰ acutꝰ. Bern̄. Lingua detractoris q̄ſi gladius. occidit enī vno ictu ⁊ illū q̄ detrahit. ⁊ illū q̄ detractionē libēter audit ⁊ illū q̄n̄q̄ꝫ cui detrahit̄. q̄n̄. ſ. ad eius noticiā puenit. Detractio eſt illō mōſtrū q̄ꝺ deſcribit̄ Dan̄. vij. Qō ſiſ̄e erat vrſo. ⁊ i pte ſtetit. tres hn̄s ordines dētiū. ⁊ in dētibꝰ eiꝰ p̄ncipes tres q̄ dicebāt vt comederent carnes plurimas. Urſo ſiſ̄is eſt detractor q̄ eſt obſcurū aīal. ⁊ obſcuro antro inſidiat̄ trāſeūtibus. Sic detractor inſidiat̄ q̄ſi leo in ſpelunca ſua ⁊c̄. Hec beſtia in pte ſtat: qꝛ aliqua bona ⁊ ↄmēdabilia dicit de pſona cui detrahit vt meliꝰ ei credat̄. Tres principes in dētibꝰ eius ſunt. p̄ncipes terreni. p̄lati eccleſiaſtici. ⁊ viri religioſi. quoꝝ carnibꝰ. i. carnalibꝰ opationibꝰ ↄſueuerunt paſci. Itē eſt illud mōſtrū de quo Apoc̄. xij. Draco magnus ⁊ ruffus per maliciā hn̄s ſeptē capita nitebat̄ filiū eccleſie maſculuꝫ deuorare. Iſta ſeptē capita flāmiuomi draconis ſunt ſeptē ſpecies detractiōis. q̄ euomūt flāmā peſtifere ſuaſiōis ⁊ tētatōis dicti draconis flāmiuomi. Sūt aūt huiōi ſeptē ſpecies. Prīa occulta mala publicare. Scd̄a audita mala cū augmēto p̄ferre. Tertia ē crimina falſa īponere. Quarta ē bona occulta negare. Quīta māifeſta bona vitupare. vl̄ ex malicia reticē. Sexta bōa ī malū ↄuertere. Septima bona imiſcere malis vl̄ mala ſua alienis addere. Ut cū ſe accuſat ⁊ defectꝰ ſuos dicit detractor vt de alijs q̄ ſubiungit meliꝰ ei credat̄. vel cū eū ↄmēdat vt de malis q̄ īferre nitit̄ meliꝰ ei credat̄. vel cū ſe ex ↄpaſſiōe loq̄ teſtat̄. Detractores ſūt culices ⁊ mordaces ciniſes. Itē ſunt ſanguiſſuge dyaboli humanū ſanguinē ſitiētes ⁊ ſugētes īmo crudeliores ſūt feris: qꝛ leoni leo parcit. lupꝰ lupū nō comedit. fere parcūt rebꝰ ſui generis. Siſ̄es ſunt hyenis q̄ ſepulta cadauera exhumāt. ⁊ ipſi in peccatis latentes p̄palant ⁊ deuorāt. Item ſimiles ſunt dyabolo qui crudelis eſt bonis. crudelior ſuis. crudeliſſimus ſibiipſi. Bonis crudel̄ ē: qꝛ quoꝝ vitā nō pōt mordere iterius aut penetrare. fedar̄ nitit̄ exteriꝰ īfamādo ſi pōt falſuꝫ crimē īponēdo. Crudeliores ſūt malis. quoꝝ carnes. i. carnalia comedūt. puer. xxiij. Noli eē in ↄuiuijs petoꝝ. ⁊ q̄ carnes ad veſcēdū cōferūt. Glo. Carnes ad veſcēdū p̄ferre ē vitia p̄ximoꝝ in derogatiōe hr̄e vel dicere. Iob. xix. Carnibꝰ meis ſaturami. Quidā nutriuit lupū. quē factū p̄uatū poſuit ad cuſtodiā ouiliſ. Quo dormiēte venit ſilueſter lupꝰ ī ouile ⁊ oēs oues iugulauit. q̄ꝺ aduertēs dormiēs domeſticꝰ cū eo pugnās occidit eū. ⁊ oēs oues iugulatas ſup caput eiꝰ ↄgregauit. Siſ̄r detractor totū vnū ouile deuorat. religionē. ſ. aliquam cui detrahit. Greg. ibi. Qui aliene vite detractōe paſcit̄. p̄culdubio alienis carnibꝰ ſatiat̄. Detractor aliq̄n̄ comedit ep̄m vnū. vel archiep̄ꝫ. vel vnā religionē. vl̄ pp̄lm q̄n̄ eis detrahit. Itē in vitiſpatꝝ q̄dā ſenex dixit. Meliꝰ ē comedē carnes ⁊ bibere vinū. q̄ꝫ in detractōe comedere carnes fratrū. Hiere. xix. Unuſq̄ſq̄ꝫ p̄ximi ſui car. comed. Ezech. x. Pr̄es comedēt filios in medio tui. Siſ̄es illis de q̄bꝰ Anſelmꝰ. Et pate ſibi ī cibū carnes eoꝝ reputāt pietatē. Un̄. Sūt loca ſūt gētes q̄bꝰ ē mactare parētes. Eſt mos ⁊ pietas cū longa ſupuenit etas. Hec lex tenet apō detractores q̄ detrahūt tā ſp̄ūalibꝰ patribus q̄ꝫ carnalibꝰ. Un̄ merito puniunt̄ in eo ꝙ peccant qꝛ p̄ter h̄ ꝙ ſp̄ūaliter occidūt frequēter ⁊ mala morte tp̄ali plectunt̄. In anglia religioſus q̄dā. veſte nō vita. hītu nō actu. detractoribꝰ aſſuetꝰ ī extremis exiſtēs. mōitꝰ ⁊ rogatꝰ ꝙ ↄfiteret̄. ⁊ de ſalute aīe ſue ſollicite cogitaret. Rn̄dit ꝙ nō faceret. Interrogatꝰ q̄re. dixit ꝙ nō pote

rat. Cũ aũt multis verbis ⁊ ꝑſuaſioib⁹ moueret̃ ꝙ in hac extrema neceſſitate tota mẽtis attẽtiõe ⁊ cũ fiducia ſpei recurreret ad diuinã clemẽtiã explorãdã. extrahens linguã digito ꝑcuſſit eã. ⁊ dixit. Iſta lingua peſſima me dãnauit. Quo dicto. lingua ſic intumuit ꝙ vlterius eã reponere nõ potuit in os ſuũ. ⁊ ſic horribilit̃ expirãs oĩbus detractorib⁹ exẽplũ dãnationis oñdit. Itẽ ĩter miracula beati Greg. legit̃ ꝙ cũ poſt ei⁹ mortẽ inuaſiſſet romanã ꝓuinciaȝ fames grauiſſima. paupes religioſi venerũt ad eius ſucceſſorẽ rogãtes vt eoꝝ iopie miſereret̃. quos papa Greg. alẽ ſolebat. eos vacuos ſemꝑ dimittebat. dicẽs ſe nõ poſſe ſufficere his quos grego. paſcebat. ad augmẽtũ ſue vane laudis. Cui cũ beat⁹ greg. ter apparuiſſet arguẽs eũ de ſua tenacitate ⁊ ĩmiſericordia ⁊ detractõe. nec tñ cor ad cõpaſſionẽ ĩflecteret. nec linguã a detractiõe cohiberet. nec manuȝ ad miſericordiã extẽderet. poſt tertiã apparitionẽ poſtq̃ ſup h̃ euȝ tertio arguiſſet. horribilit̃ apparẽs ⁊ cõminãs eũ ĩ capite percuſſit. quo dolore vexat⁹ ĩ breui vitã finiuit. Itẽ in vita beati beati Benedicti de turpe morte florẽtij monachi. Itẽ ĩ vita beati Ambroſij legit̃ ꝙ cũ glorioſus miraculis dict⁹ ſanct⁹ ĩ pace q̇euiſſet. q̇dã ſacerdos mediolanẽſiũ ĩ ꝯuiuio cũ alijs ſctõ detrahẽt ſubito graui vulnere ꝑcuſſus. ⁊ a loco ꝯuiuij deportat⁹. ꝯtinuo expirauit. Itẽ ĩ charthaginẽſi vrbe cũ poſt mortẽ beati ambroſij tres epi ſimul comederẽt cũ multitudine p̃ſbyteroꝝ ⁊ clericoꝝ. cũ q̇dã eps audiens de factis beati ambroſij ei detrahere ĩciperet. q̇dã retulit ibi de morte dicti p̃ſbyteri. dict⁹ aũt eps h̃ audiẽs ſimili vulnere ꝑcuſſus ⁊ ad lectũ deportatus ipſa nocte diẽ clauſit extremuȝ.

De ſuſurratione. DIS. IIII.

DEinde ꝯſiderãdũ ẽ de ſuſurratiõe. Sicut auteȝ dicit iſido. in libro ethy. Suſurratio de ſono locutiõis appellat̃. q̃ nõ in facie alicui⁹ ſȝ ĩ aure loquit̃. Sciẽdũ autẽ ꝙ ſuſurratio ⁊ detractio cõueniũt in mã ⁊ in forma. i. ĩ mõ loquẽdi. q̃ ⁊ ſuſurro ⁊ detractor malũ dicit de ꝓximo. ⁊ pp hãc ꝯueniẽtiã vnũ ꝓ alio qñq; ponit̃. Unde eccl. v. Nõ appelleris ſuſurro. i. detractor. Differũt eñi ĩ fine q̃ detractor intẽdit famã ꝓximi denigrare. Unde illa ṽba p̃cipue ꝓfert de ꝓximo. ex q̃b⁹ diffamari poſſit. vel ſaltẽ diminui fama eius. Suſurro ãt ĩtẽdit amiciciã ſeparare. ſicut patet ĩ Glo. ſup illud Ro. j. Suſurrones detractores ⁊c̃. Suſurrones ſũt ĩter amicos diſcordiã ſeminãtes. detractores q̃ alioꝝ bonã famã necãt vel diminuũt. Unde ꝓuer. xxvj. Suſurrone ſubtracto. iurgia ꝯq̇eſcunt. Et ideo ſuſurro talia ṽba ꝓfert de ꝓximo q̃ poſſint ꝯtra ipſuȝ cõmouere aĩuȝ audientis. ẜm illud Eccl. xxviij. Uir peccator cõturbabit amicos. ⁊ in medio pacẽ habẽtiũ ponet inimiciciã. igit̃ ſic patet ꝙ detractor nõ ĩtẽdit dicere de ꝓximo ſuo niſi malũ. vnde. ſ. poſſit ꝓximus infamari. Suſurro ṽo nõ ſimpliciter ĩtẽdit malũ dicere. ſed q̇cq̇d ſit illud qđ poſſit aĩum vnius ꝯtra aliũ ꝑturbare. ẽt ſi ſit bonũ ſimpliciter. ſȝ tñ apparẽs malũ ingratũ diſplicet audiẽti. Tales merito dei maledictionẽ ĩcurrũt. Sicut dicit̃ Eccl. xxviij. Suſurro ⁊ bilinguis maledict⁹ multos eñi turbauit pacẽ habẽtes. Et bene dicit̃ bilinguis. q̃ dũ amiciciã ĩter duos nitit̃ rũpere duab⁹ vtit̃ linguis. vni dicẽs de alio vñ poſſit ei⁹ aĩuȝ ad odiũ ꝯcitare. Hoc ẽ ĩter ſeptẽ qđ dñs p̃ceteris teſtat̃. ꝓuer. vj. eũ. ſ. q̃ ſeminat iter frẽs diſcordias.

De deriſione.

DEinde ꝯſiderãdũ ẽ de deriſione. Circa quã tria ꝯſiderãda occurrũt. Primo vtrũ deriſio ſit peccatũ. Scđo vtrũ ſit peccatuȝ mortale. ⁊ qñ vel quõ ſit veniale vel mortale. Tertio q̃ mouere nos debẽt ad h̃ vitiũ teſtãdũ. Circa p̃mũ ſciẽdũ ꝙ cũ peccata verboꝝ p̃cipue ſint pẽſanda ẜ ĩtẽtionẽ ꝓferẽtis. ideo ẜ diuerſa q̃ q̇s ꝯtra aliũ loquẽs intẽdit diſtinguunt̃ hmõi peccata. Sicut aũt aliq̇s ꝯuitiãdo intẽdit honorẽ cõuitiati deprimere. ⁊ detrahẽdo famã diminuere. ⁊ ſuſurrãdo amiciciã tollere. ita etiã irridẽdo intẽdit aliq̇s deriſo verecũdiã ſeu erubeſcẽtiaȝ generare. Unde q̃ finis iſte diſtinct⁹ ẽ ab alijs. deriſiõis peccatũ diſtinctũ ẽ a p̃miſſis peccatis ẜm finẽ. cõicat tñ cũ eis in materia. Quia ſic de ope virtuoſo meret̃ aliq̇s apud alios reuerẽtiã ⁊ famã. apđ ſeipꝫ bone cõſciẽtie gloriã. ẜm illud. ij. corin. iij. gloria veſtra hec ẽ teſtimoniũ cõſcientie veſtre. ita ecõtrario de actu turpi. i. vitioſo apud alios tollitur hoĩs fama ⁊ honor. ⁊ per hoc cõtumelioſus ⁊ detractor dicunt turpia de alio. Apud ſeipſuȝ aut ꝑ turpia q̃ dicunt̃ ꝑdit aliquis cõſciẽtie gloriã ⁊ quietẽ. per quandã ꝯfuſionẽ ⁊ erubeſcentiam. ⁊ ad hoc ⁊ propter hoc deriſor dicit turpia. Ex hoc enim aliquis erubeſcit quia timet vel dolet dehonorari. Sicut eñi dicit Damaſcenus lib. ij. Erubeſcentia eſt dehonorationis timor. Differt autem deriſio a predictis. quia deriſio ſit iocoſe. alia vero ſerio proferuntur.

Circa ſcđm. ſ. quãdo vel quõ deriſio ſit mortale vel veniale peccatũ. Cõſiderandũ eſt ꝙ nõ eſt deriſio niſi de aliquo malo vel defectu. Malũ aũt ſi ſit magnũ. nõ ꝓ ludo vel ioco accipit̃: ſed ſerioſe. vnde ſi in luſuȝ vel riſuȝ vertat̃ ex quo deriſiõis vel illuſiõis nomẽ imponit̃. hoc eſt q̃ accipit̃ vt paruũ. Poteſt tñ aliqđ maluȝ accipi tanq̃ paruũ dupliciter. Uno mõ ẜm ſe. Alio mõ ratiõe ꝑſone. Cuȝ aũt aliq̇s malũ vel defectũ alicui⁹ ꝑſone in luſum vel riſuȝ ponit vl̃ ẜm ſe paruũ malũ eſt veniale ⁊ leue peccatũ eſt ẜm genus ſuũ. Cuȝ aũt accipit̃ quaſi paruũ malũ rõne ꝑſone. ſicut defectus pueroꝝ ⁊ ſtultoꝝ parũ ponderare ſolemus. ſic aliquẽ deridere ⁊ eũ oĩno ꝑuipendere ⁊ tam vilẽ eſtimare ꝙ de eius malo nõ ſit curãdũ ſed ꝓ ludo potius ſit habẽdũ. ⁊ ſic deriſio eſt peccatũ mortale ⁊ grauius q̃ cõtumelia. q̃ ſilr̃ eſt in manifeſto: q̃ ꝯtumelioſus videt̃ accipe peccatũ alterius ſerioſe. illuſor aũt vel deriſor in luſum. ⁊ ita videt̃ eſſe maior ꝯtemptus ⁊ dehonoratio. ⁊ ſcđm h̃ illuſio grauius eſt peccatũ. ⁊ tanto grauius quãto maior reuerẽtia debet̃ ꝑſone q̃ illuditur. Unñ grauiſſimũ eſt irridere deũ ⁊ ea que dei ſunt. ẜm illud yſa. xxxvij. Cui exprobraſti ⁊ quẽ blaſphemaſti. ⁊ ſup quẽ exaltaſti voceȝ tuã. ⁊ poſtea ſubdit̃. Ad ſanctũ iſrael. Deinde ſcđm locũ tenet irriſio parentũ. Unde ꝓuer. xxx. dicit̃. Oculũ qui ſubſãnat patrẽ ⁊ deſpicit partũ matris. effodiãt eũ corui de torrentib⁹. ⁊ comedãt eũ filij aquile. Deinde deriſio iuſtoꝝ grauis eſt: q̃ honor eſt p̃miũ vtutis. Et ꝯtra hoc dicit̃ Iob. xij. Deridet̃ iuſti ſimplicitas. Hmõi aũt deriſio valde nociua eſt q̃ ꝑ hãc hoĩes a bene agẽdo ĩpediunt̃ ⁊ retrahunt̃. ſicut ait Greg. Qui maloꝝ actib⁹ exorti bona cõſpiciunt. mox ea manu peſtifere exprobratiõis euellunt. Circa tertiũ ſciẽduȝ eſt ꝙ deriſio vitãda eſt ꝓpter multa. Primũ eſt dei reuerẽtia. Secũdũ eſt rea ꝯſcientia. Tertiũ deriſi verecũdia. Quartũ eſt pene vehemẽtia. Primo vitãdũ eſt peccatũ deriſionis ꝓpter dei reuerentiã. qui ſe deriſuȝ reputat qñ deridet̃ hõ ad imaginẽ dei factus ⁊ ſuo ſanguine p̃cioſo redẽptus. Ait eñi Luc. xij. Qui vos ſpernit me ſpernit. Et Math. xxv. Qđ vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. In mẽbris ſuis eſſe deriſuȝ ſe ꝯquerit̃ Treñ. iij. Factus ſũ in deriſuȝ omni pplo meo. canticũ eoꝝ tota die. Itẽ. ij. paral. xxxvj. Illi ſubſãnabãt nũcios dñi ⁊c̃. Sequit̃. Aſcẽdit furor dñi in ppluȝ ita vt nulla eſſet curatio. Secũdo cauendũ eſt peccatũ deriſionis ꝓpter reaȝ ꝯſcientiã. Homo nãq; ſciens ⁊ ſentiẽs ꝯſcientiã ſuã reã eſſe in multis nõ habet vnde deberet alios deridere: ſed flere poti⁹ ⁊ dolere. Ridiculũ eſt ⁊ fatuũ ꝙ eger ſanũ. cecus vidẽtẽ. claudus recte incedentẽ. ſcabioſus ſanũ caput habẽtẽ derideat. Sed lõge maioris eſt fatuitatis ⁊ inſanie ꝙ peccator iſtũ ⁊ ſimplicẽ audeat deridere. Deriſor ſimpliciũ ⁊ iuſtoꝝ ſilis eſt homini pigro. ⁊ ſtulto cui⁹ ager plenus eſt ſpinis ⁊ vrticis ⁊ tribulis. ⁊ dimittit eũ incultũ. ⁊ videns ortũ ꝓximi plenũ arborib⁹ fructuoſis ⁊ bene cultis irridet: q̃ in eo videt arboꝝ exteriorẽ corticẽ rugoſuȝ. Sic multi ĩculti ⁊ incõpoſiti in morib⁹ ⁊ pleni defectib⁹ ⁊ vitijs negligẽtes maxios defectus ſuos. ⁊ vidẽtes exteriores aliquoꝝ ruditates deridẽt eos. Similes ſũt cuidã ſtulto q̃ ſtans in via oẽs euntes ad eccleſiaȝ irridebat. geſtus eoꝝ fingẽdo ad riſuȝ vidẽtes ꝓuocãdo. quẽ tñ oẽs tãq̃ fatuũ ⁊ ꝯtẽptibilẽ ſup alios iudicabãt ⁊ irridebãt. Cõtra quos ꝓuer. xxiiij. Per agrũ hoĩs pigri trãſiui ⁊c̃. Itẽ deriſores ſũt ſiles latroni q̃ cũ duceret̃ a bedellis mult̃. ad ſuſpẽdiũ ſup equũ maximũ ⁊ videret ĩcedẽtes in via pedites ſimplr̃ irridebat eos nõ curans de ꝓxio ĩteritu ſuo viliſſimo. Itẽ ſiles ſunt cuidã meretrici q̃ cũ capta eẽt in adulterio ⁊ nuda fuſtigaret̃ a bedellis ꝑ ciuitatẽ. ĩ ocul' oĩuȝ cuidã matrone obuiãs irridebat eã de ſua min⁹ ornata ꝯpoſitione cult⁹. poſtpoſita ⁊ neglecta ſua nuditate. Sic ẽ de deriſorib⁹ bonorũ q̃ nõ attẽdũt in quãta ꝯfuſiõe peccatoꝝ ſũt. ⁊ quõ a demõib⁹ nudi ⁊ rei ducunt̃ ad ſuſpẽdiũ ĩferni. ⁊ deridẽt iuſtos de h̃ ꝙ min⁹ cõpoſite ĩcedũt in via a iudicio ſeculi quos de⁹ ⁊ ſcti ⁊ ipſi demões irridẽt de temeritate ſua. In vitiſpatꝝ cuidã q̃renti quõ hñs ꝓpria vulnera detrahit vl̃ irridet aliena. rñdit abbãs iohẽs ꝑabolã. Cũ q̇dã hõ hẽret duas vxores nudas ⁊ vellet ire ad nũdinas. ⁊ iſte ſecũ duci peteret poſuit eaſ ĩ dolio ⁊ cũ nauicula trãſfretauit. altera eoꝝ de vaſe exiliẽs veterib⁹ pãnis ſe opuit quos ĩuenit. Qđ vidẽs alia eã irridebat dicẽs viro. h̃ mẽtrix ſic male veſtita nõ erubeſcit. Cui vir ait. Tu cũ ſis vndiq; nuda quõ nõ erubeſcis ĩculpare vtcũq; veſtitã. In vita btĩ Iohĩs euãgeliſte legit̃ de iuuene quodã queȝ ſuſcitauit ꝙ retulit quõ mortu⁹ viderat ridẽtes demões ⁊ cachinãtes de ruina illoꝝ diſcipuloꝝ iohĩs q̃ redierũt ad ſeculũ. ⁊ quõ ad h̃ ſuas faciebãt deriſiões. Itẽ deriſor ſilis eſt ſtrutioni. q̃ cũ ſit auis deformis ⁊ mõſtruoſa. ſicut dicit Iob. xxxix. Deridet equũ ⁊ aſſeſſorem ei⁹. cũ ſit mag̃ deriſiõe digna. Itẽ ſimilis eſt ſimie ioculatoris vel ad feneſtrã diuit̃ ſedẽti. q̃ cũ ſit maxime irriſibilis cui⁹ exteriora nuda patent. tranſeuntes irridet. Sic deriſores ſunt ſimie oya

bolice. Jtē fatuū eſt ꝙ aliqs exiſtens in periculo derideat aliū ſimi
li piculo laborātē. Talis.n. ſimilis ē latroni ſiniſtro q̄ q̄ſi nō curās
piculū mortis ſpūalis corpalis ⁊ eterne īminētis ⁊ crucis. ihm cru
cifixū irridebat. cui dixit ſocius ſu⁹. Luc. xxiii. Neqȝ tu times deuȝ
cū in eadē dānatiōe ſis. Jtē ſūt ſimiles qbuſdā q̄ nec in piculis cō
ſtituti dimittūt deriſiōes ſuas. De qb⁹ magiſter iacob⁹ de vitriaco
duo ſequētia ponit exēpla. dicēs. Qd̄ qdā pncipes habebāt quēdā
hiſtrionē ſecū cū mare trāſfretarēt q̄ ita erat ↄſuetus deriſionibus
faciēdis ꝙ cū videret piculū iminere ſibi ⁊ alijs ⁊ nauē ſubmergen
dā cū alij flerēt ⁊ dn̄m rogarēt ꝓ piculo euadēdo. ille icepit irride
re dn̄m ſuū dicēs. Dn̄e vſqȝ mō habuiſtis cyphū veſtrū ſeparatū a
me. hodie aūt cōes habemus fieri. ⁊ in cypho cōi bibere cui⁹ latitu
do durat a marſilia vſqȝ ad achon. Jtē ali⁹ vidēs piclitātes ſocios
⁊ flētes ait. vſqȝ mō pepciſtis carnib⁹ veſtris falſis. mō nō parcatꝭ.
ſȝ ſatis de eis comedatis qꝛ iaȝ oportet vos ſatis bibere. ¶ Tertio
cauēdū ē h̄ vitiū ꝓpter deriſi anguſtiā. Qn̄qȝ eni plus affligūt ho
mines irriſiōes ⁊ ludibria ſepe q̄ȝ alie afflictiōes. Multi enī preele
gerūt pothus mori q̄ȝ deriſiōes ⁊ ludibria ſuſtinere. Sicut ſamſon
Jud. xvi. Moriat̄ aīa mea cū phyliſtijm. occidit ſe ne ſuſtineret eo
rū diuti⁹ irriſiōeȝ. Siliter ⁊ ſaul. de quo. i. reg. xxxi. Dixit ſaul armi
gero ſuo. Interfice me ne forte veniāt icircūciſi ⁊ illudāt mihi. Jteȝ
q̄ irridet̄ clamat ad dn̄m ↄtra irriſorē ⁊ exaudit̄. Job. xi. Qui deri
det̄ ab amico ſuo ſicut ego. inuocabit dn̄ȝ ⁊ exaudiet eū. Sicut enī
cōpati afflictis ⁊ defectib⁹ alienis ē charitatis. ita irridere videt̄ eē
magne malignitatꝭ. Nee. iiii. Peccata eoꝝ corā facie ſua nō deleāt̄
qꝛ irriſerūt edificātes. Afflictio nō ē addēda afflictioni. nec amari
tati amaritudo iungēda. ꝓpter qd̄ dicit̄ Eccl. vii. Nō irrideas ho
minē i amaritudine aīe. ¶ Quarto cauēdū ē h̄ vitiū ꝓpter pene ve
hemētiā. tales enī maledictiōes incurrūt. Sicut cham q̄ patrē ſuuȝ
Noe deriſit Gen. ix. Tales etiā in ludibriū fiūt dei. hoīum ⁊ demo
nū. Jllos enī q̄ hoīes dei deridēt in p̄ſenti. deus irridebit in futuro
Et eternis irriſionibus eos tradet. pſ. Qui habitat in celis irridebit
eos. Sap. iiij. Jllos aūt dn̄s irridebit. Dant̄ etiā in ludibriū hoīem
⁊ demonuȝ. Sicut legit̄ de iudeis q̄ irridebāt ꝓphetas dn̄i miſſos
ad eos. ſȝ qd̄ legit̄. ij. paral̄. xxxvi. Et ideo vt habet̄ ibidē capti ſunt
⁊ omni ludibrio chaldeoꝝ expoſiti. Jdē habet̄. i. eſdre. ij. Jtē idem
refert factū egyſippus in fine libri de cladib⁹ iudeoꝝ. de iudeis q̄ ir
riſerūt dn̄m. q̄ poſtq̄ȝ fuerūt ad penitētiā diutius expectati. tādē ſē
omni ludibrio expoſiti. vt in ſingulis ciuitatib⁹ romani īperij ante
curr⁹ agerēt̄ captiui. ⁊ oī ludibrio ī arenis pugnātes cū beſtijs cru
deliſſimis expōerēt̄. ⁊ ab oīb⁹ irriderent̄ ⁊ ↄfunderēt̄. De⁹ etiā qn̄
qȝ deriſores occidit mala morte ⁊ ſubita. qd̄ oſtēdi pōt per multa
exēpla. Egyptios illudētes filijs iſrael Exo. xiiij. Jnuoluit ſup eos
dn̄s aquas maris Jtē viri ſochoth ⁊ phanuel q̄ deriſerūt Gedeon
ſpinis ⁊ tribulis cōburunt̄ Jud. viii. Jtē phyliſtei illudentes ſam
ſoni. ſubito ruina opprimunt̄ Jud. xvi. Pueri q̄ illudebāt helyſeo
dicētes. aſcēde calue aſcēde. duob⁹ vrſis ſubito occidunt̄. iiij. reg.
ij. Herodes q̄ illuſit dn̄o apō lugdunū exilio relegat̄. lōga tabe exi
lij deficiēs. Pylatus ſub quo dn̄s ludibria multa patit̄ ibidē in ob
probriū generis ſui miſſus ſemetipm̄ manu ꝓpria iterfecit. ⁊ tamē
ſuſpēdiū nō euaſit. Qd̄ ſe manu ſua occiderit. dicūt Hieronymus
⁊ Euſebius i chronicis ſuis. Jn vita ſancti piecti legit̄ ꝙ cū ipe die
paſche reſideret īmenſa cū qbuſdā q̄ a carnibus abſtinebāt. cū alij
eos irriderēt ꝙ a carnib⁹ abſtinerēt. ille arguit irriſores dicens. ꝙ
eos potius deberēt honorare ꝓ abſtinentia q̄ȝ irridere. Cū aūt illi
nō acq̄ſcerēt eius monitioni. ſolariuȝ ſubito corruit. ⁊ eos oppreſ
ſit q̄ alios irridebāt. Jtē in vita beati antonij legit̄ ꝙ cū qdaȝ arria
nus noīe balanus dux egypti eccleſiā īfeſtaret ⁊ monachos ⁊ virgi
nes nudatos publice verberaret. ſcripſit ei beat⁹ antoni⁹. Video irā
dei ſup te venire. deſine pſeq̄ chr̄ianos ne ira dei te occupet. q̄ ꝓxi
mū tibi minat̄ iteritū. Miſer āt ille lr̄aȝ ei⁹ vidit ⁊ irriſit. ⁊ execrās
ſup lr̄as in terrā ꝓiecit. multis afficiēs iiurijs eaꝝ portitores. ⁊ bea
to antonio ↄminatorias lr̄as ſcripſit. Cū aūt dict⁹ balan⁹ equū mi
tiſſimū eq̄taret eū i terrā ꝓiecit. morſib⁹ eū diſcerpēs. ⁊ calcib⁹ ita
eū attriuit. ꝙ reportat⁹ ad vrbē īfra triduū expirauit. Jtē poſt paſ
ſionē beati cyriaci ſicut ī ei⁹ miraculis legit̄. Carpaſi⁹ p̄fect⁹ domū
matris a maximiano obtinuit. in q̄ cū epulas cū decē ⁊ nouē ami
cis ſuis celebraret ⁊ in loco vbi baptizabāt̄ chr̄iani. i deriſiōe chr̄ia
noꝝ ſe balnearēt gentiles morte ſubita oēs ibidē perierūt.

¶ De temerario iudicio. DIS. V.

DEinde ↄſideranduȝ ē de temerario iudicio. Eſt
aūt temerariū iudiciū quo quis aliuȝ ſi
bi non ſubditum vel ad ſub ſuam iuriſditionē nō ptinē
tē temere iudicare preſumit. Ro. xiiij. Tu q̄s es qui iu
dicas alienum ſeruum. dn̄o ſuo ſtat aut cadit. Et poſt. Tu quid iu
dicas fratrē tuū. Vel qn̄ iudicat de dubijs ⁊ occultis. Vel qn̄ aliq̄
que bene vel male poſſunt fieri in deteriorē ptem interpretant̄. Vl̄
qn̄ ex leui cā vel occaſiōe modica ſuſpicat̄ malū. ⁊ ex leui ſuſpicio
ne iudicare p̄ſumit. Tale iudiciū ꝓhibet dn̄s Math. vij ⁊ Luc. vj.
Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. Et Jac. iiij. Qui iudicat fratreȝ
detrahit legi. ¶ Sunt aūt multa q̄ peccatū iſtud oſ̄dunt eſſe vitan
dū. Primū eſt mēs ↄſcia peccatoꝝ. Scd̄m eſt incertitudo futuroꝝ.
Tertiū eſt ignorātia internoꝝ. Quartū eſt iniuria diuinoꝝ. ¶ Pri
mo quidē hoc peccatū oſtēdit eſſe cauendū ↄſcientia peccatoꝝ: qꝛ
frequenter hō iudicat aliuȝ de peccato in quo eque grauiter. vel for
te grauius deliquit. vel ſi nō in eodē genere cōmiſit forſitan in alio
genere grauiora ↄmiſit. Temere iudicat ō cōſcientijs alienis quas
ignorat qui cōſcientiā ꝓpriā indiſcuſſam ⁊ peccata ſua iniudicata
dimittit. Jō dicit̄ Math. vij. Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimi ⁊c̄.
Quid aūt vides feſtucā in oculo fratris tui ⁊ trabē in oculo tuo nō
vides. Hipocrita. eijce primo trabē de oculo tuo. ⁊ tūc videbis eijce
re feſtucā de oculo fratris tui. Sȝ quādoqȝ magni fures tyrāni ⁊ p̄
poſiti iudicāt minores fures ⁊ ducūt ad ſuſpendiū. Sicut quidam
ph̄us dixit athenieſib⁹ cū quereret̄ quare rideret videns p̄poſitos
ville ducentes paruū latrunculū pro paruo forefacto ad ſuſpendiū
rideo inq̄t qꝛ magni latrōes paruū ducūt ad mortē. Ro. ij. Jn quo
iudicas aliū teipſuȝ ↄdēnas. eadē enī agis que iudicas. Siles ſunt
illis iudeis qui rei mulierē dep̄hēſaȝ in adulterio iudicabāt. qb⁹
ait dn̄s Joh. viij. Qui ſine peccato eſt veſtrū primus in illā lapideȝ
mittat. Siles ſunt illi phariſeo de quo dicit̄ Luce. vij. ꝙ beatā pec
catricē iam ſanctā peccatricē iudicabat ⁊ dn̄m nō eſſe ꝓphetā. ⁊ ſe
iniudicatū relinquebat. Silr̄ ⁊ illi de quo Luce. xv. Qui publicanū
iudicabat ⁊ ſe iuſtificabat cū ipſe a domino recederet iuſtificatus
ab illo. Jtē ſilis eſt illi hipocrite qui feſtucā in oculo fratris ſui vi
det ⁊ trabem in oculo ſuo nō ↄſiderat Math. v. Sed ꝙ homo de
bet ſe potius ⁊ prius iudicare q̄ȝ alios. oſtēdūt exēpla ſequētia. Jn
vitiſpatrū facta cōgregatione in ſcythi. dū patres de multorum vi
ta loquerent̄ abbas prior tacebat. poſtea egreſſus impleuit ſaccuȝ
arena. ⁊ portabat in dorſum ſuum. Similiter ⁊ in quodā paruulo
miſit arenā ante ſe portans illū. qd̄ videntes alij requirebant quid
hoc ſignificaret exēpluȝ. Reſpondit. Saccus qui habet multā are
nā peccata mea ſunt. q̄ poſt dorſum poſui nolens ea videre vt plan
gam. Sed parua fratris mei ante me porto ⁊ pro ipſis crucior ↄdē
nans fratrē. rogate dn̄m vt indulgeat mihi. cui rn̄derūt. Jn verita
te hec eſt via ſalutis. Jtē in vitiſpatrū legit̄. ꝙ cū frater quidā pec
caſſet in ↄgregatione. ⁊ alij iudicaſſent eū expellendū. ⁊ etiā ipſum
expulerunt. abbas exiuit cū eo. dicens. Si iſte qꝛ peccauit debet eij
ci. ⁊ ego qꝛ peccaui exire debeo. Jtē alius. Si videris aliquē pecca
re. ne mittas in eū culpā ſed in illū qui īpugnat illū. dicens: qꝛ iſte
nolens iuſtus eſt. ve mihi: qꝛ ego volens victus ſuȝ. plāge ⁊ q̄re dei
ſolatiū: qꝛ oēs decipimur. Et nota ꝙ mens ↄſcientia temere iudi
cantis. aut rea eſt ⁊ ex corruptione ſua male iudicat aut ſi ſic iudi
cās iuſt⁹ eſt in eo ꝙ male iudicat reus efficit̄. Primū patet: qꝛ par
uū iudiciū ſignū eſt parue ⁊ puerſe mentis. Sap. xvj. Semꝑ preſu
mit ſeua pturbata ↄſcientia. vulgariter dicit̄. Semꝑ credit latro ꝙ
oēs ſint fratres ſui. Bern. Nequaq̄ȝ ō alio talia ſuſpicaret̄. niſi eū
radix eiuſdē vitij infeciſſet. Jtē in vitiſpatrū cuȝ duo fratres in vna
morarent̄ cellula quidā venit ad ſeniorē qui curā de eis habebat.
ſuſpicādo de eis peruerſe. quos vocauit ſenior eos dormire fil̄ iu
bens in vna matha vno optorio eos coopiens dicēdo. Jſti filij dei
ſunt. iniq̄tas tua docuit os tuū iudicare talia. Dixit autē diſcipulo
ſuo. hūc fratrē reclude in cella deorſuȝ. laborat. n. eadē paſſiōe quā
īponit iſtꝭ. Jtē in vitiſpatꝝ cū ſenex ꝓbatiſſim⁹ in cenobio icurriſ
ſet grauiſſimā īfirmitatē ⁊ lōgiſſimā. nec haberēt fr̄es vn̄ ei ſubue
nirēt. qdā ancilla h̄itās in ciuitate rogauit patrē mōaſterij vt ei⁹ cu
rā ei ↄmitteret. Qd̄ cū feciſſȝ. ⁊ ad cellā ſuā deportatū reuerēter tra
ctaret ⁊ neceſſaria ei loco chr̄i miſtraret. ⁊ h̄ ꝑ trieniū feciſſet. hoīes
corrupti mēte ſcd̄ȝ ſuā corruptelā ceperūt iudicare male de ſene ⁊
v̄gie. Senex aūt h̄ audiēs deū rogabat vt v̄gini retribuēt ⁊ ſuſpicio
nē tollēt. Cū āt ad ei⁹ obitū mlt̄i fr̄es ↄueniſſent. rogauit eos vt ba
culū ſuū plātarēt ſup ſepulchꝝ ſuū. dicēs ꝙ ſi radices miſerit ⁊ fru
ctū fecerit ſcirēt ↄſciaȝ ſuā mūdā a famula dei. Qd̄ cū factū fuiſſet.
eo mortuo bacul⁹ frōduit ⁊ floruit ⁊ ſuo tp̄e fruct⁹ ꝓtulit. Et ſubdit
Hiero. Ad h̄ miraculū mltꝭ de vicinis ciuitatib⁹ veniētib⁹. noſ ipi vi
dim⁹ miraculū ⁊ cū ipis gl̄ificauim⁹ deū. Silr̄ ſcd̄ȝ p̄ȝ. ſ. ꝙ male iu
dicās re⁹ efficit̄: qꝛ eo ꝙ male iudicat. gr̄aȝ dei ꝑdit. ſic̄ p̄ȝ Luc. xiij.
de phariſeo iudicāte publicanū q̄ tn̄ deſcēdit iuſtificat⁹ ab illo. Jtē
ī vitiſpatꝝ duo fratres inſimul habitabāt quoꝝ alter videbat gr̄aȝ

dei ſup alterū deſcēdētē ⁊ manentē in eo. Cū aūt eū ſemel aſpiciēs
eā nō videret miratus queſiuit ab eo qd fecerat ꝓpter qd dei grāz
amiſiſſet. Cū aūt nō eſſet ſibi conſcius de aliquo tandē aduertit ꝙ
quēdā hoīem in corde ſuo iudicaſſet de hoc ꝙ in ſexta feria mane
comederet. q̄ ꝑ hoc culpā ſuā cognoſcēs ⁊ penitētiā agens viſibili
ter vt vidit dictus frater gratiā recuperauit amiſſam. Itē ad idē in
vitiſpa. cū frat̄ q̄dā peccaſſet ī ꝯgregatiōe dū argueret̄ ab alijs iuit
ad abbatē antoniū. frēs aūt eū ſeq̄ntes reducē volētes eū exprobra
bāt ei culpā ſuā quā ipſe negabat. Abbas paſnuti⁹ talē retulit pabo
lā ī ꝯſpectu fratrū. Uidi in ripa flumīs hoīez vſq̧ ad genua ī limo
ōmerſū. Ueniētes aūt q̄dā vt eū porrecta manu extraherēt vſq̧ ad
collū ſe merſerūt. Quo cōpūcti ad cenobiū dictū fratrē reduxerunt
Tūc de eo dixit beatus antonius. Ecce hō qui pōt aīas ex veritate
ſaluare. ¶ Scdō hoc peccatū diligēter eſſe vitandū oſtēdit incerti
tudo futurorū. qꝛ q̄ hodie eſt peſſimus cras forſitan fiet optimus. ⁊
ecōuerſo. iuxta verbum apoſtoli. Qui ſtat videat ne cadat. Qui ho
die ē peſſimus. cras pōt fieri ſūmus. Ut paulus q̄ ſubito deo ope
rante factus eſt de ſaulo paulus de lupo agnus de ꝑſecutore predi
cator. Et Matheus. de publicano aplus. Et ecōtra iudas de apo
ſtolo q̄ſi dyabolus. Ad Ro. ix. Uaſa ire apta in iteritū fecit deus. ⁊
vaſa miſericordie q̄ preparauit in gloriā. Nō debes iudicare de in
certis ⁊ futuris. qꝛ nullus ē adeo malus. q̄n tu deterior eſſe poſſis
Itē in vitiſpa. quidā pater cū videbat aliquē grauiter peccantē fle
bat dicēs. Heu mihi dn̄e qꝛ qd iſte eſt hodie. ego forſitan cras vel
deterior ſum futurus. Ideo in vitiſpatrū legit̄ ꝙ cū quidā heremi
ta ꝯſueuiſſet recipere eucharistiā a quodā ſacerdote ⁊ audiſſet eūz
peccatorē. cū veniſſet nō admiſit eū nec eucharistiā recepit. factus
aūt ſtatiz ī extaſi videt puteū aureū ⁊ ſitulā aureā ⁊ leproſuz aquā
optimā haurientē quā maxime deſiderabat. ⁊ audiuit vocē ſibi di
centē. Que eſt cā quare nō bibis aquā optimā. nūq̄d minus valet
cū leproſus eā nō tāgat nec inficiat. argutus ſup temeritate ſua. ſa
cerdotē reuocauit. ⁊ ſacramētū ab eo recepit. Ipſe enī q̄ credit̄ ma
lus frequēter iā penituit ⁊ eſt dei filius. ¶ Tertio oſtēdit hoc pec
catū eſſe cauendū ignorātia interior. ſ. cogitationū. affectionū. itē
tionū. Itē ſicut de proximo qui malus eſt nō ēſt certū iudicare vtꝝ
in futurū erit bonus. ita de ſeipſo q̄libet incertus eſt vtrū q̄ bonus
eſt hodie cras erit malus vel qui malus eſt hodie cras forſitan fiet
bonus. Tū qꝛ fragiles ſumus nimis. Tū etiā qꝛ ſtatus huius mun
di periculoſus eſt. ſicut oſtenſum eſt ſupra. Homo enīz in preſenti
ſtat in lubrico. ⁊ inter laqueos ambulat. cito cadit ⁊ capit̄. ⁊ ſubito
Sepe deterius q̄ꝫ ille quē de caſu ſuo iudicat. Et q̄ videt cadere. dꝫ
ſibi timere. cū forſitan ipſe ſit fragilior q̄ꝫ ille quez viderat cecidiſſe.
In vitiſpa. quidā frater req̄ſiuit a ſene quō ſibi caueret ne alijs de
traheret. vel ne eos iudicaret. Qui ait. Ego ⁊ ꝓximus meus due ſu
mus imagines. Cū meā quaſi in ſpeculo ꝑſpexero ⁊ reprehēdero
me. inuenit̄ imago proximi mei apud me venerabilis. Cū aūt meā
laudauero. fratris mei imaginē paruā reſpicio ⁊ deſpicio. Nō eniz
alteri detrahebam. aut aliū iudicabo. ſi reprehēdo meipſuz. Itē in vi
tiſpatrū dicit̄ ꝙ duo fratres erāt quorū vnus ſenior erat mundus.
nec poterat ſuſtinere ꝙ monachus haberet malā cogitationez. qui
rogauit ſeniorē vt ſuſtineret ꝙ ſecū habitaret. q̄ rn̄dit hoc ſe nō poſ
ſe eo ꝙ peccator eſſet. ⁊ ipſe abhorreret forſitan ⁊ iudicaret eū. Cuz
aūt receſſiſſet ſenior ab eo in fine ſeptimane rediit iterꝫ rogās eū vt
ſecū maneret tūc iunior volēs experiri ſi adhuc eſſet ſuſpicioſus ⁊
male iudicās ꝑrimū. ait. In grandi tētatiōe incidi abba in hac ſe
ptimana. qꝛ exiens in hortū ꝓpter neceſſitatem peccaui. Et dixit ſe
nex. Uis penitere. cū diceret ꝙ volebat. ait ſenex. Et ego tecū porto
medietatē peccati illius. Tūc frater vidēs ſenē nō eſſe male iudicā
tem. ſꝫ cōpatientē ait. Nō poſſumus inſimul manere. ⁊ poſt vſq̧
ad vite exitū ſimul māſerūt. De abbate dixit beatus benedictus in
regula ſua. Caueat ne ſit ſuſpicioſus. aliter nūq̄ꝫ bene erit ei. Item
qui iudicāt alios forſitan in illud de quo male iudicāt cadere ꝑmit
tunt̄. vel in deterius. ſicut iudas iudicans magdalenā de effuſione
vnguenti ſup caput ⁊ pedes domini. tentatus fecit primo ꝓditiōez
domini ⁊ poſtea homicidiū ſui. Similiter ⁊ phariſeus iudicās pu
blicanum. deterior factus eſt. Itē in vitiſpatrum quidam anacho
rita thymotheus nomine conſuluit abbati vt quendam fratrem ne
gligentem expelleret de cenobio. Quo facto tentatio venit ſuper
eum. cum autē fleret in conſpectu domini. venit vox ad eum dicēs
Thymothee iccirco hoc pateris quia fratrem tuum in ſua tenta
tione deſperiſti. Econtra qui ſe iudicat. ⁊ non alium ſecurius eua
dit. In vitiſpatrum quidam frater requiſiuit abbatem poemum.
quid eſt pater quod dixit apoſtolus. Oīa ſunt mūda mundis. Re
ſpondit. Qui hoc intelligit. videt ſe inferiorē omni creatura. ait fra

ter. Et quō poſſum me iudicare minorē eo quē video homicidium
ꝑpetraſſe. Reſpondit ſenex. Iſte ſemel homicidiū perpetrauit. ego
aūt omni hora occido animā. Hec eſt eniz ſola hoīs iuſticia. vt ſe
metipſuz reprehendat. Tūc enī iuſtus eſt cū ſua peccata ꝯdemnat.
Itē valde temerariū eſt ⁊ fatuū ex ſignis exteriorib⁹ q̄ vt plurimuꝫ
ſunt fallibilia iudicare de iteriorib⁹ que nō vident̄. ⁊ dubia ꝓ cer
tis vel falſa ꝓ veris aſſerere. propter qd dicit̄ Ioh. viij. Nolite iu
dicare ſm faciē. Siīes ſunt tales ſimie que inueniēs malūgranatū
ſentiens corticē amarū extra. iudicauit ſimilē intra. nec guſtauit de
interiori dulcedine. Itē ad hoc facit qd legit̄ dyal. iiij. Cuꝫ Totila
rex gotthorꝫ intraret variꝰ ciuitatē ⁊ occurreret ei ep̄us eius caſſia
nus habens ex ꝯſperſione caloris rubeā faciē aſſidue. iudicauit eū
aſſiduū potatorē. ex quo iudicio regis ſpatarius corā rege arripit̄
⁊ crudeliter vexat̄. hunc aūt ſibi adductū. dictus caſſianus oratiōe
⁊ ſigno crucis a demone liberauit. ⁊ ſic barbarus cepit venerari cor
de. quē iudicabat deſpectū facie. Item in vitiſpatrū egreſſi fratres
de cenobio ad viſitandū ſolitarios venerūt ad quēdaꝫ ſolitariū ſe
nem. qui maximo gaudio eos recepit ⁊ refecit ante horā nonam. ⁊
quicq̄d boni habuit eis appoſuit. Ipſe aūt ſeorſum ſtans. audiuit
eos loquentes adinuicē: quoniā iſti heremite melius habēt q̄ꝫ q̄ in
cenobijs ſunt In mane cū recederēt. dixit eis ſenex. Salutate mihi
illum heremitā ad quē itis. ⁊ ei dicite ex parte mea. Obſerua ⁊ no
li irrigare olera. qd ⁊ fecerunt. Ille aūt alius heremita hoc audiens
detinuit fratres ⁊ dedit eis ad operandū. ⁊ ſedens cū eis non ceſſa
bat texere ſportas ⁊ veſpere facto addidit pſalmos ad luminaria.
Quibus cōpletis ait. Nos cōſuetudinē nō habemus refici quoti
die: ſed ꝓpter vos oportet nos cenare. ⁊ appoſuit eis panes ſiccos
⁊ ſal. dicens ꝓpter vos oportet nos aliq̄d aliud accipere. ⁊ appoſu
it eis modicū acetū cū ſale ⁊ oleo. ⁊ cū ſurrexiſſent. fecit eos pſalle
re vſq̧ ꝓpe lucē. ⁊ ait. ꝓpter vos oportet nos paruꝫ pauſare: qꝛ de
itinere fatigati eſtis. Et cū mane vellet eos detinere ⁊ poſt vſq̧ ad
tres dies de nocte fugerūt. Itē nō ſunt iudicandi de facili maxime
religioſi. duplici ex cā. Primo qꝛ ipſi hominū iudices erunt cū de⁹
iudicabit populos in equitate ⁊ veritate ſua. Iuxta h̄ qd dixit pe
tro Math. xix. Uos qui reliquiſtis oīa ⁊ ſecuti eſtis me. ſedebitis
ſuper ſedes duodecim. iudicantes duodecim tribus iſrael. Quia ſe
pe id qd videt̄ hīs iniquo iudicio malefactū. benefit eo iudicante.
⁊ ſic inſtinctu ſpirituſſancti. Sicut factū oſee ſumendo fornicariaꝫ
Et ſampſon ſumēdo de filiab⁹ phyliſtiorꝫ. Ideo dicebat Berñ. Si
potes excuſa actionē. ſi nō potes actionē. excuſa intentionē. ſi non
potes intentionē. excuſa tentationē. Iteꝫ in vita iohānis elemoſy
narij dicitur. ꝙ idē iohānes nolebat recipere accuſatiōes cōtra mo
nachos dicēs. ꝙ ſi videret eos actualiter peccātes operiret eos pal
lio propter monachorꝫ infamiā ⁊ ſcandalū. Repetebat etiā verba ⁊
facta cōſtantini in nicene cōcilio dicentis cū multi porrexiſſent ac
cuſationes ꝯtra monachos ⁊ ep̄os nolens eas recipere: ſed inſimul
proijciens in ignē. dixit. Abſit vt eos hic iudicemus qui nos habēt
iudicare ⁊ dei iudiciū irritemus qui eos ſolus habet iudicare. Hu
manū ſepe fallitur iudiciū. Et exemplū adducebat de ſeruis ſuis. q̄
aliquādo quendā inuenientes ducentē quēdā mulierculā. quā fla
gellatā dimiſerūt ⁊ monachū grauiſſime flagellantes incarcerauē
runt. eū ibi diutius detinētes. Qui apparuit ei in viſione oſtendēs
quō putruerāt vulnera dorſi eius. ⁊ quō iniuſte fuerat flagellatus
Mane autē facto vocauit dictū monachū cōpellens eū oſtendere
vulnera dorſi ſui. Qd cū cōpulſus facere dato ei litheo quo carnes
verecūdus tegeret. cadentibus pānis. apparuit eunuchus. inquirē
tes altius inuenerūt ꝙ illa mulier erat hebrea quā ducebat. que ad
eū venerat rogans vt fieret chr̄iana. quā duxit ad abbatē. qua ba
ptizata abbas ſu⁹ vt ꝓfōe ſecure eā ipſi tradidit vt ipſaꝫ duceret ad
cenobiū monialiū veſtiendā ⁊ inſtituēdā. Qd cū faceret. cū ea iteꝝ
captus eſt ⁊ flagellat⁹ ⁊ īcarcerat⁹. Itē idē Iohēs ponēbat exēplū
de vitellio abbate q̄ aduertēs mala q̄ faciebāt meretrices in alexan
dria venit illuc cogitās quō eas deo lucraret̄. cū adducebat op⁹ ſu
um de die. ⁊ nocte veniēs ad ſcorta ꝯducebat meretricē. Et cū ipſa
crederet ꝙ debēt cū ea iacē ibat ad angulū ꝑnoctās ī orōne. ⁊ ī ma
ne ei ꝑdicās v̄bis ⁊ exēplis eā ad pniaꝫ ꝓuocabat. ⁊ eā iurare ꝯpel
lebat. ne h̄ in vita ſua alicui reuelaret. ⁊ ſic faciebat ꝑ ſingula ſcorta
Cū aūt q̄dā ꝯ iuramētū ſuū h̄ hoīb⁹ reuelaſſet. arrepta fuit a dya
bolo. Quidā etiā vidēs eū egredientē de ſcorto. dedit ei durā alapā
dicēs. Quare tu itras ſcorta nr̄a. ⁊ ſcādalizas nomē monachi. Cui
rn̄dit. Et tu accipies talē alapā. ad quā ꝯgregabit̄ tota alexandria.
Cū aūt rediſſet ī cellā ſuā. ꝯuenerūt meretrices ⁊ plures alij q̄b⁹ ꝑ
dicabat. ⁊ eos curabat. Dyabol⁹ āt ī forma teterimi ethyopis appa
ruit illi q̄ vitellio dederat alapā. dicēs. Mittit tibi vitelli⁹ alapam

quā tibi ꝑmiſit. ⁊ arripuit eū grauiſſime vexās eū. ad quē clamātē3.
vitelli. vitelli. ↄuēit ppl̄s alexādrin⁹ ducēs eū ad dictū viꝝ. ad cui⁹
cellā veniētes īuenerūt eū ſolū flex꜡ genib⁹ ⁊ iūct꜡ manib⁹ extremū
ſpm̄ exalātē. Tūc venerūt meretrices penitētes ⁊ ↄfitentes quō ſe
habuerat ad eas. eius merit꜡ dict⁹ arreptiti⁹ liberat⁹ ē. Itē ī vitiſpa
trū cū qdā venatoꝛ predā3 ſequeret᷑. venit a caſu vbi beatus Anto
nius cū diſcipulis ſuis ↄuenerat cā recreationis. q̄ vidēs eos male
iudicabat de eis. quē rogauit beatus Antonius trahere pluries cū
arcu quē ī manu tenebat. qȯ cū feciſſet ad vltimū choꝛda3 laxauit.
Et cū quereret cauſā beatus. Antonius. ait ꝙ hoc fecerat ne arcus
aſſiduo rigoꝛe frangeret᷑. Sic ait beatus Antonius ē de hoīb⁹. qꝛ
aſſiduo rigoꝛe frangunt᷑. Itē legit᷑ in vita beati Greg. Qȯ cu3 qda3
magnus heremita rogaſſet dn̄m ꝙ oſtēderet ei cui eēt par in futu
ro. Riſum eſt ꝙ Grego. pape. qȯ cū iudicaret hoc indignu3 cū eēt
Greg. in tanta gloꝛia ⁊ diuitijs papatus ꝑ q̄bus male iudicabat de
eo. ⁊ ipſe ecōuerſo pauper eſſet ⁊ afflictus ꝓpter deū. Riſum fuit
ſic. Eſt tibi plus cattus q̄3 pape pontificat⁹. Tales errāt tāq̄3 piſca
toꝛibus ſūme ſapiētie diſſimiles. q̄ bonos in vaſa ſua eligūt. ⁊ ma
los foꝛas mittūt. Iſti ↄtraria faciūt qꝛ malas ītētiōe de bonis col
ligūt. ⁊ vt dicit᷑ baculū accipiūt ex parte inq̄nata. de roſario ſpinas
colligūt. ⁊ roſa3 dimittūt. imo qȯ miꝝ ē mala colligūt inde vbi nō
ſunt. In bonis malas ītētiōes vbi nō ſūt dicūt. nō de ſpinis vuas
colligūt. ſ3 de vuis ſpinas. ⁊ de ficubus tribulos colligūt. ¶ Quar
to hoc peccatum oſtendit eſſe vitandum. iniuria diuinoꝛum. Ta
les enim iniuriam faciunt ſummo iudici. cui ſoli reſeruandum eſt
iudicium de occultis. Sicut enim ipſe ſolus animas creauit. ⁊ rede
mit. creare ⁊ recreare ⁊ iuſtificare poteſt. ita ſolus h3 eas ad vitam
vel moꝛtē. ad p̄miū vel ſuppliciū iudicare. Iniuriā ergo ſibi faciūt.
q̄ aīas vel de occultis aīaꝝ iudicare p̄ſumunt. Ro. xiiij. Tu q̄d iudi
cas fratrē tuū oēs ſtabimus ante tribunal chr̄i. j. Coꝛin. iiij. Nolite
ante tēpus iudicare. quoaduſq̄3 ⁊c̄. In vitiſpatrū. Cū abbas yſaac
viſitaſſet cenobiū ⁊ inueniſſet ibi quēdā fratrē negligētem expulit
eū. Cūq̄3 regrederet᷑ ad habitaculū ſuū. angelus domini ſtetit ante
hoſtiū cellule dicēs. Nō te ꝑmitto īgredi. cūq̄3 cauſa3 quereret. re
ſpondit angelus. Deus miſit me vt dicerē tibi. Vbi vis mittam fra
trē q̄ peccauit. qȯ audiēs ſenex penituit. veniāq̄3 petiuit. Cui ange
lus. caue ne de cetero quēq̄3 iudices. anteq̄3 de⁹ iudicet illu3. Tule
rūt hoīes iudiciū dicit dn̄s ⁊ nō mihi ꝑmittūt illud. Tales appro
pꝛiata ꝑſonis beatiſſime trinitatis inſipiēter vſurpātes iniuriā fa
ciūt p̄mo deo patri. qn̄ de tꝑibus q̄ pater poſuit in ſua poteſtate ſi
cut dicit᷑ Actu. j. aliter q̄3 ipſe male iudicādo diſponūt. de pꝛeterito
faciūt p̄ſens. qn̄ illū q̄ aliquādo fuit malus cuius malicia iā in ocu
lis dei pꝛeterijt. iudicāt adhuc malū. De pꝛeſenti pꝛeteritū. qn̄ que3
vidēt male agere. iudicāt in p̄terito talē fuiſſe. Semꝑ de p̄ſenti fa
ciūt ⁊ de p̄terito eſſe futurū. qn̄ quē vidēt vel viderūt malum. iudi
cāt ſemꝑ futurū malū ⁊ incoꝛrigibilē. Sapiētiā filij ſibi vſurpant.
ad quā ſolā ꝑtinet de occultis coꝛdiū iudicare. Cōtra clemētiā ſū
mā ſiue bonitatē peccāt. cū iudicāt repꝛobos quos ipſa ſaluare de
creuit. Unde quia ſūmo iudici iniuriant᷑. a ſūmo iudice maledicū
tur. yſa. v. Ue qui dicitis bonum malum ⁊ malum bonum. Et fina
liter iudicati damnantur. Math. vij. Nolite iudicare ⁊c̄. In quo
enim iudicio iudicaueritis. iudicabimi. Et Ro. ij. In quo alium iu
dicas. teipſum condemnas. i. pꝛonuncias condemnandū.

¶ De falſo teſtimonio. DIS. VI.

DEinde ↄſiderādū ē de falſo teſtimonio. Qȯ ali
quādo ꝓfert᷑ ex malicia ⁊ inuidia. vt pa
tet in falſo teſtimonio quod iudei ↄtra ih̄m tulerūt. Et
cōgrue poſtq̄3 egimus de falſo ⁊ temerario iudicio. qȯ
aliqn̄ cōmittit᷑ ſolo coꝛde. vt in ſolis temerarijs ſuſpitionib⁹. aliqn̄
coꝛde ⁊ oꝛe ſimul. ⁊ vtrūq̄3 ↄtrariū ē veritati ⁊ bonitati q̄bus p̄iudi
cat hō. Ueritati ꝑ falſitatē benignitati ꝓ malignitatē. falſa ꝓ veris
⁊ mala ꝓ bonis accipiēdo. Nūc ↄſequēter agēdū ē de temerario
vel falſo teſtimonio qȯ p̄ſtat᷑ dupliciter. Uel tacēdo veritatē agni
tā in iniuriā ꝓximi. ⁊ in incōmodū eius. Uel aſſerēdo incertā veri
tatē. vel agnitā falſitatē. Uel qꝛ ꝓ agnita veritate nō ſtat hō cū im
pugnatur. Uel quia veritatē agnitā īpugnat. cū ↄtra eā teſtat᷑. Hie
ro. Uterq̄3 reus ē ⁊ q̄ veritatē tꝑe neceſſitatis occultat. ⁊ q̄ menda
ciū dicit. ille quia pꝛoximo ſuo non vult pꝛodeſſe. alter quia ei mē
tiendo vult nocere. Augu. ad caſſulanum. Reus eſt qui veritatem
occultat. ⁊ qui mēdaciū dicit. quia ille pꝛodeſſe nō vult. iſte obeſſe
deſiderat. Criſ. Non ſolū ille reus eſt qui viam veritatis tranſgre
diens mendaciu3 palam loquitur. ſed etiam ille qui non libere pꝛo
nunciat veritatem quā libere pꝛonunciare tenetur. aut qui nō libe
re veritatem defendit. quā libere defendere conuenit. ¶ Notandū
autem ꝙ multa ſunt que peccatū iſtud oſtēdunt ſūmopere deteſtā
du3. ¶ Primo quidē lex nature. que dicat nō faciendū eſſe alij. qȯ
nō vult homo ſibi fieri. Unde cū nullus homo vellet cōtra ſe falſu3
teſtimoniū ꝑhiberi. ex lege nature docet᷑ nō debere cōtra ꝓximum
falſum teſtimoniū ꝑhibere. Ro. ij. Cū oēs qui legē nō habēt nālit᷑
que legis ſunt faciūt. ipſi ſibi ſunt lex. oſ̄dunt eni opus legū ſcriptū
eſſe in coꝛdibus ſuis teſtimoniū illis ꝑhibente cōſcientia ipſoꝛum.
¶ Secūdo hoc idē oſtendit lex ſcripture Exo. xx. Nō falſum teſti
moniū dices. ⁊. xxiij. Nō iunges manū tuā vt pꝛo impio dicas fal
ſum teſtimoniū. ¶ Tertio hoc idē oſ̄dit ſanctoꝝ cōſtantia tā vete
ris. ſ. teſtamenti q̄3 noui. Na3 ſancti ꝓphete. apoſtoli ⁊ martyres in
teſtimoniū veritatis vocati. magis voluerūt oīa toꝛmenta ſuſtine
re. q̄3 a veritate deficere. vel falſum teſtimoniū dare Heb. x. Sancti
ludibꝛia ⁊ vbera ſunt experti ⁊c̄. Et ibi. Hi oēs teſtimonio fidei ꝓba
ti inuēti ſunt yſa. xliij. Uos teſtes mei eſtis dicit dn̄s. Actu. ij. Eri
tis mihi teſtes in omni iudea ⁊c̄. Tales teſtes erant apoſtoli. dicen
tes Actuū. iiij. Nō poſſumus ea q̄ audiuimus ⁊ vidimus nō loqui
Itē talis erat iohānes euāgeliſta qui dicebat domitiano īperatoꝛi
ꝓmittenti ꝙ eū in oleo bullienti frigeret niſi a teſtimonio chr̄i ceſ
ſaret. potius voluit frigeri q̄3 hoc facere. dicens. Nec chr̄m dn̄3 me
um negabo. nec a p̄dicatiōe ⁊ teſtimonio eius ceſſabo donec īplea3
curſu3 miniſterij qȯ accepi. Ideo fuit in feruētis olei doliū miſſus
⁊ in pathmos inſula exilio relegat⁹. Cū beat⁹ Iacob⁹ minoꝛ. ep̄us
p̄mus hieroſolimitanus. ꝓpter mirā eius ſanctitatē ab oībus ī ma
gna reuerētia haberet᷑. In die feſto iudei populū de circūiacentib⁹
locis ↄuocauerunt. ⁊ rogauerūt dictū iacobū vt a fide chr̄i populū
reuocaret. ⁊ teſtimoniū. daret ꝙ ih̄s nō eſſet de⁹. ideo ꝙ ppl̄s cre
deret vbis eius tanq̄3 illius quē ſanctiſſimū reputabāt. ſtatuentes
eū ſuper pinaculū tēpli. minantes ei pꝛecipitiū. niſi hoc faceret. teſti
ficatus eſt chr̄m verū deū. ⁊ fidei articulos p̄dicauit potius eligens
p̄cipitari ⁊ excerebꝛari q̄3 teſtimonio veritat꜡ deficere. Silr ⁊ ī Act.
iiij. legit᷑ ꝙ licet iudei cepiſſent ⁊ incarceraſſent ap̄los ⁊ moꝛtē com
minati fuiſſēt p̄cipiētes ne ferrēt teſtimoniū fidei. ipſi v̄tute magna
reddebāt teſtimoniū reſurrectiōis dn̄i noſtri ⁊c̄. ¶ Quarto h̄ ide3
oſ̄dit ꝓximoꝝ iniuria. Quia videlicet ꝓximus ↄtra quē fert᷑ falſu3
teſtimoniū multipliciter dānificat᷑ ⁊ leditur: qꝛ ꝑ falſu3 teſtimoniū
amittit cauſa3 ſua3 ⁊ cōdemnat᷑ vel in rebus vel in ꝑſona. ⁊ tenetur
ei reſtituere ⁊ ſatiſfacere de iniuria: qꝛ aliter nō dimittit᷑ peccatum
ei. Ledit eius ↄſcientiā iaculo odij ⁊ rācoꝛis vulnerādo ⁊ occidēdo
ꝓuer. xxv. Iaculū ⁊ gladi⁹ ⁊ ſagitta acuta hō qui loquit᷑ ↄtra ꝓxi
mu3 ſuū falſu3 teſtimoniū. Ledit eū affligēdo per penā. vexando ꝑ
calūniā. tollendo pecuniā. Ledēdo aliqn̄ eius famā auferēdo poſ
ſeſſiunculā. vulnerādo eius ↄſcientiā. ſcādalizando eius famā. ⁊ oc
cidendo aīa3. Itē nō ſolū eū cōtra quē fert falſum teſtimoniū ledit
imo ſeipſu3 ⁊ eū pꝛo quo fert falſu3 teſtimoniū. ⁊ cui adiudicat᷑ ius
alienū. ⁊ iudicē ⁊ oēs illos qui indebite ei credūt occidit. Et ita p3
verū eſſe qȯ dicit᷑ Ecc̄i. xxviij. Lingua teſtificās adducet moꝛte3. ſ.
multiplicē. Hiero. Qui falſum teſtimoniū pꝛofert. tribus perſonis
obnoxius eſt. Primo deo cui⁹ pꝛeſentiā cōdemnit. Secūdo iudici
quē mentiēdo fallit. Tertio inocenti que3 falſo teſtimonio ledit. ⁊
bꝛeuiter oēs ledit ⁊ interficit. qui ſibi indebite credūt. ¶ Quinto h̄
peccatū de chr̄iano facit antichr̄3. Qui eni aduerſat᷑ veritati. aduer
ſat᷑ chr̄o. qui de ſeipſo dicit Ioh̄. xiiij. Ego ſum via. veritas ⁊ vita.
Et. j. ioh̄. iij. Sp̄us eſt q̄ teſtificat᷑ qm̄ chr̄s eſt veritas. ad hoc etiam
venit in mūdū vt teſtimoniū ꝑhiberet veritati. Ioh̄. xviij. In h̄ na
tus ſu3 ⁊ ad hoc veni in mūdū vt teſtimoniū perhibeā veritati. Un̄
magis moꝛi voluit. q̄3 vel dicere falſitatē. vel celare tꝑe ſuo veritatē
Nota ꝙ falſi teſtes aut ſunt ſiles iude q̄ veritatē vēdidit. aut latro
ni ſiniſtro q̄ eā īpugnauit. dicēdo ↄtra eā falſu3. Aut iudeis qui cō
tra eā in paſſiōe teſtimoniū tulerūt in moꝛtē ei⁹. Math. xxvj. Que
rebāt falſu3 teſtimoniū ⁊c̄. Itē. Uenerūt duo falſi teſtes occultātes
veritatē Siles ſunt cuſtodib⁹ ſepulchꝛi. qui cū iudeis dicerēt ea q̄
facta ſunt circa eos ⁊ de reſurrectiōe chr̄i. vt dicit᷑ in libꝛo de geſt꜡
ſaluatoꝛis. pecunia coꝛrupti. ipſa3 veritatē celauerūt. ¶ Sexto hoc
peccatū facit filiū dyaboli. q̄ mēdax ē ⁊ pat᷑ mēdacij. ip̄e fuit p̄mus
falſus teſt꜡ q̄ pꝛio teſtimoniū ꝑhibuit falſitati. Gen̄. iij. Neq̄3 mo
riemī ⁊c̄. Iō oēs falſi teſtes dyabolū imitāt᷑. ⁊ ei⁹ filij ſūt. Un̄ duo
falſi teſtes ꝓducti ↄ naboth. iij. reg. xxj. dicuntur filij belyal. Et poſt
dicit᷑. adductis duob⁹ viris filij dyaboli fecerūt ſedere ↄ naboth. q̄
vt viri dyabolici dixerūt ↄtra eū falſum teſtimoniū. q̄3 obꝛē lapidi
bus interfecerūt eū. Siles iſtis fuerūt illi q̄ adducti fuerūt in teſti
moniū cōtra beatū ſtephanū Actu. vij. ad quoꝝ falſum teſtimoniū
interfect⁹ eſt. ¶ Septimo ad hoc d3 nos mouere: qꝛ ꝓpter pꝛedicta
deus odit eos ⁊ multiplici pena punit. ꝓuer. vj. Sex ſunt que odit

deus ⁊ ſeptimū deteſtaᷓ aīa eius.ſ.ꝓferentē mendacia teſtem fal/
lacē.ꝓuer.xix.Teſtis falſus nō erit īpunitus ⁊ ꝗ loqͣtur mendacia.
non effugiet.Supra illud ꝓuer.xij.Qui nouit qđ loqͣtur.Glo.Qui
falſuꝫ teſtimoniū ꝓfert ꝯtra ꝓximū.⁊ ꝗ metu peccatoꝝ veritatē ce
lat irā dei ſupra ſe ꝓuocat.In duodecimo libro collationū legiᷓ cō
tra falſi criminis īpoſitores.Qđ cū beatus pachomius adhuc eſſet
viuēs gratioſus ſedēs in cella ſua.quidā de fratribus motus inui/
dia librū ſuū abſcondit in lecto dicti ſancti.⁊ accedens ad locū vbi
fratres ꝯuenerant miſſa celebrata aſſeruit.librū ſuū ꝑdidiſſe. ⁊ illū
fuiſſe ſibi furto ſublatū.miſſis aūt trib⁹ fratrib⁹ ꝗ per cellas ſcruta
renᷓ inuenerūt eū in lecto beati pachomij.ꝗ accuſat⁹ lꝫ in nullo ſibi
ꝯſcius.apud patres voluit humiliter ſuſcipe ⁊ ꝑficere penitētiā de
furto.Qđ cū faceret.ille ꝗ librum in lecto ſuo doloſe poſuerat arre
ptus ⁊ grauiter vexatus a demonio clamare cepit doluꝫ qđ fecerat
de libro occultādo.⁊ quō ꝓ īfamatiōe ſancti viri hoc fecerat.⁊ cla/
mabat ꝙ adduceretᷓ ad eū vt orationib⁹ eius liberaretᷓ a demone.
Qđ vt ita factuꝫ ē ꝑcib⁹ eius a demone liberatᷓ. Item in vita beati
Nicolai legiᷓ ꝙ cū quidā chrīanus pecuniā vellet mutuo accipere
a quodā iudeo.nec haberet vadiuꝫ vel fideiuſſorē accōmodauit ei
iurando ꝑ ſāctū Nicolaū ꝙ dictā pecuniā tpe aſſignato redderet.
quā cū dictus iudeus repeteret.negauit chrīan⁹ dictū mutuū.Cuꝫ
aūt corā iudice citari eū feciſſet ꝓ dicta pecunia.chriſtian⁹ ſciēs ꝙ
oporteret eū iurare ꝓ dicta pecunia fecit poni in baculo ꝯcauo quē
vulgariᷓ vocamus burdonē aureos quos debebat iudeo. ⁊ ſic iuit
ad diē aſſignatā.Cū aūt iudeus nec haberet litteras nec fideiuſſo/
rē.petiuit iuramētū dicēs ꝙ nō habebat teſtē.niſi ſanctū Nicolaū
ꝑ quē iurauerat chrīanus ei ſe redditurū dictā pecuniā. Ille auteꝫ
volēs facere iuramentū.dixit iudeo ꝙ teneret ei burdonē ſuū. Qđ
cū faceret iudeus iurauit ei chrīan⁹ ꝙ nihil ei debuerat qđ nō red/
didiſſet ei.Cū aūt ſic ab vrbe recederet cū burdone ⁊ pecunia. occu
patus ſomno.cū dormiret iuxta viā quadrigarius ꝗdā trāſiēs ſuꝑ
eū cū quadriga onerata eū opprimēs occidit.⁊ baculū fregit. Ubi
cū ꝯuenirēt hoīes ⁊ iudeus cū alijs ꝑpendit dolū ꝓmittens beato
Nicolao ꝗ ſic eū puniuerat ꝓ dolo ſuo ꝙ ſi eū ſuſcitaret.baptizare
tur cū tota familia ſua.Qđ cū beatus Nicolaus feciſſet. baptizat⁹
ē iudeus cū familia ſua tota.⁊ ille reſuſcitat⁹ veritatē aperuit. Iteꝫ
cū quedā mulier ſanctā Eugeniā mēdaciter accuſaſſet.qꝛ illā virū
eſſe putabat ꝓ eo ꝙ in habitu virili īter viros religionē intrauerat
⁊ īponeret ei dicta mulier ꝙ vellet eā opprimere.⁊ hꝰ verꝫ eſſe tā ip/
ſa ꝗꝫ tota eius familia iuramēto firmaret.igne de celo viſibiliᷓ ſuꝑ
eos deſcēdēte ꝯſumpta ē cū tota familia.⁊ omnibus rebus ſuis.

¶De odio. DIS. VII.

DEinde ꝯſiderādū ē de odio.Circa qđ videnda
ſūt tria.Primo de odio dei.Secūdo de
odio peccati.Tertio de odio ꝓximi. Circa primuꝫ.ſ.
vtrū deus poſſit odio haberi.Sciēdum ꝙ deus pōt ab
hoīe dupliciter apprehēdi.Uno mō ſm ſeipm vt cū ꝑ eſſentiā vide
tur.Alio mō ꝑ effectus ſuos qū.ſ.inuiſibilia dei ꝑ ea ꝗ facta ſūt in/
tellecta ꝯſpiciunᷓ.Deus aūt ꝑ eſſentiā ſuā ē ipſa bonitas quā nul/
lus odio pōt habere.qꝛ de rōne boni ē ꝙ ametᷓ. ⁊ ideo īpoſſibile ē
ꝙ aliꝗs deū ꝑ eſſentiā ſuā vidēs.habeat eū odio.Effectū aūt dei ꝗ
dā ſūt ꝗ nullo mō poſſūt eſſe ꝯtrarij volūtati hūane.qꝛ eſſe. viuere
⁊ītelligere.eſt appetibile ⁊ amabile oībus.ꝗ ſūt quidē effect⁹ dei.
Unde etiā ſm ꝙ deus apprehēdiᷓ,vt actor hoꝝ effectuū nō poteſt
odio haberi.Quidam ſunt effectus dei qui repugnant inordinate
voluntati.ſicut eſt inflictio pene.⁊ cohibitio peccatorū per legē di/
uinā.que voluntati per peccatum deprauate repugnat.⁊ ideo in cō
ſideratione taliū effectuū.deus ab aliquibus odio habetᷓ. inquātū
ſcilicet apprehēdiᷓ vt peccatoꝝ ꝓhibitor.⁊ penaꝝ inflictor. Unde
Ioh.xv.Dicit ſaluator.Odio habuerūt ⁊ me ⁊ patrē meū. Et i.pš.
Odio habuerunt me gratis.Idē.Superbia eorum qui te oderunt
aſcendit ſemper.Hoc autē peccatum ſumme deteſtanduꝫ eſt ⁊ hor
rendum.tāꝗꝫ grauiſſimum omnium peccatorum.Omne enim pec
catum mortale conſiſtit in voluntaria auerſiōe a deo.hec aūt auer/
ſio per ſe quidem importatur in odio dei in alijs peccatis ꝑ aliud.⁊
quaſi per quandam participationē.Sicut enim voluntas per ſe in/
heret ei quod amat.ita per ſe refugit id quod odit. Unde quando
aliquis odit deum.voluntas eius ſecundū ſe auertitur a deo ſed in
alijs peccatis puta in fornicatione voluntas non auertitur a deo ſꝫ
ſe ſed ſm aliud inquantū ſcilicet appetit inordinatam delectationē
que habet annexam auerſionem a deo.Semper auteꝫ id quod eſt
per ſe principalius eſt eo quod eſt per aliud.Unde odium dei inter
alia peccata grauius eſt.Quia vero dictum eſt ꝙ deus non habe/
tur odio niſi ratione ſuorū effectuum inquātum repugnant volun/
tati.inter quos precipuum locum tenet pena.Sciendum ꝙ quicū/
ꝗꝫ odit penas.nō odit penarū actorē.Nā multi penas odiunt.ꝗ tñ
ex reuerentia diuine iuſticie.eas ſuſtinēt patiēter.Uñ dicit Augu.
x.ꝯfeſ.ꝙ mala penalia deus tolerare iubet nō amare.Sed ꝓrum/
pere in odiū dei puniētis.hoc eſt odio habere ipſam dei iuſticiam.
qđ eſt peccatū grauiſſimū.Unde dicit Greg.xxv.mor. Sicut inꝗꝫ
grauius eſt peccatū nō diligere ꝗꝫ perpetrare.ita nequius eſt odiſ/
ſe iuſticiā ꝗꝫ nō feciſſe.Notandū eſt etiam ꝙ odiū dei grauius eſt
peccatū ꝗꝫ infidelitas:qꝛ infidelitas nō habet rationē culpe.niſi in/
quantū eſt voluntaria.⁊ tāto grauior eſt.quāto magis eſt volūta/
ria.Qꝫ autē ſi voluntariū ꝓuenit ex hoc ꝙ hō odio habet veritatē
Unde patet ꝙ ratio peccati in infidelitate ſit ex odio dei circa cui⁹
veritatē eſt fides.Et ideo ſicut cā potior eſt effectu.ita odiū dei ma
ius peccatū eſt ꝗꝫ infidelitas.Nota etiā ꝙ odiū dei nō numeratur
inter ſpecies peccatorū in ſpiritūſanctū.licet maxime ſit peccatum
in ſpiritū ſanctū.ſm ꝙ peccatū in ſpiritūſanctū nominat aliqđ ge/
nus ſpeciale peccati ideo cū nō numeratur inter ſpecies ei⁹ qꝛ gene
raliter inueniᷓ in qualibet eius ſpecie. ¶ Circa ſcdm.ſ.de odio pec
cati.ſciendū ꝙ nihil odiendū eſt niſi peccatū.vel ꝓpter peccatū.Si
cut autē vnūquodꝗꝫ diligiᷓ ratione bonitatis ⁊ illud magis aman
dū eſt in quo magis relucet ratio bonitatis.ſic vnūquodꝗꝫ odien/
dum eſt ꝓpter malū ⁊ vbi eſt maior ratio mali illud eſt ampli⁹ odiē
dum. ¶ Primo igiᷓ ⁊ principaliter odire debemus peccatū.inquā
tum eſt ꝯtrariuꝫ voluntati diuine.⁊ inquātū per ipſuꝫ deus ꝯtēni
tur.dehonoratᷓ ⁊ offendiᷓ.Et ſicut deū ⁊ eius honorem debemus
amare ſuper omnia.peccatū inquantū eſt contra deū ⁊ eius hono/
rem ſuper oīa debemus odire.pš.Qui diligitis dominū odite ma/
lum.Debemus etiā odire omnes dehonorantes deuꝫ.pš. Nōne ꝗ
oderunt te oderaꝫ.⁊ ſuꝑ inimicos tuos tabeſcebam. perfecto odio
oderaꝫ illos.Hoc autē eſt perfectū odiū vt ſic odianᷓ vitia.vt tñ di
liganᷓ homines.Sicut de⁹ diligit omnia que ſunt.⁊ nihil odit eo
rum que fecit.Sicut dicitur Sap.xj.Odit tñ peccatores. Eccl.xij.
Altiſſimus.odio habet peccatores.nō naturā quā cōdidit. nec ani
mam quā redemit.Ideo ſtatim ſequiᷓ.⁊ miſertus eſt penitētibus
id eſt rationē nature quā diligit miſeretᷓ peccatori ꝗꝫ cito peccatuꝫ
dimittit penitēdo. Secundo peccatū debemus odire rōne qua
cōtrariū eſt ſaluti noſtre.pš.Qui diligit iniquitatē odit animā ſu/
am.Odiamus ergo peccatū ⁊ omnē hominē qui ſalutē noſtram ⁊
nos pertrahit ad peccatū. ait enī ſaluator Luc.xiiij. Si quis venit
ad me ⁊ nō odit patrē ſuū aut matrē ſuā ⁊ vxorem ⁊ filios. adhuc
autē ⁊ animā ſuā non poteſt meus eſſe diſcipulus. Qđ exponens
Grego.ait. Percunctari libet quō parentes ⁊ carnaliter ꝓpinquos
precipimur odiſſe qui iubemur ⁊ inimicos diligere.Sed ſi vim ꝓ/
cepti perpendimus vtrūꝗꝫ agere per diſcretionē valeamus. vt eos
qui nobis carnis cognatiōe ꝯiuncti ſunt ⁊ quos ꝓximos nouim⁹
diligamus.⁊ quos aduerſarios in via dei patimur odiēdo ⁊ fugien
do neſciamus.Quaſi enī per odiū diligiᷓ qui carnaliter ſapiēs dū
praua nobis ingerit nō audiᷓ.Sic aūt odiſſe debem⁹ ꝓxios ⁊ ami
cos ſicut ⁊ animā noſtrā quā tūc recte odio habem⁹.cū eius appe/
titū frangim⁹ īclinatiōes carnales frenamus.mot⁹ vitioſos reſtrin
gim⁹.⁊ īhoneſtos mores penit⁹ abdicam⁹.Qui ſic odit aīaꝫ ſuā in
hoc mūdo.in vitā eternā cuſtodit eā Ioh.xij.Qđ exponēs aug.ait
ſic.Magna ⁊ mira ſnīa queādmodū ſit hoīs in aīam ſuā amor vt
pereat.odiū ne pereat.Si male amaueris tūc odiſti.ſi bene oderis tūc
amaſti.Felices ꝗ oderūt cuſtodiēdo.vel cuſtodiūt odiēdo ne per/
dāt amādo. Tertio debem⁹ odire ꝗcꝗd eſt ꝯtrariū ⁊ nociuū rei/
publice ⁊ bono cōi exēplo pſalmiſte:dicētis.A iudicijs tuis nō de
clinaui qꝛ tu legē poſuiſti mihi.Sequiᷓ.A mādatis tuis ītellexi ꝓ
pterea odiui omnē viā iniqͣtatis.Idē.faciētes ꝑuaricatiōes odiui.
Et iteꝝ.Iniquos odio habui.Et qꝛ cupiditas deteſtāda ꝑuertit iu
diciū ſubuertit iuſticiā ꝑ quā reſpublica cōſeruatᷓ.Sic diciᷓ.j.reg.
viij.de filijs ſamuelis Declinauerūt poſt auaritiā.acceperūtꝗꝫ mu
nera.⁊ ꝑuerterūt iudiciū.Ideo diciū Exo.xviij. Prouide de omni
plebe viros potētes ⁊ timētes deū in ꝗbus ſit veritas.⁊ qui oderit
auaritiā.Cōtra auaros ⁊ īpios principes diciᷓ Michee.iij. Audi/
te ꝑncipes nunꝗd nō veſtrū eſt ſcire iudiciū ꝗ odio habetis bonuꝫ ⁊
diligitis malū.ꝗ violēter tollitis pelles eoꝝ deſuꝑ eos ⁊ carnes eoꝝ
deſuꝑ oſſib⁹ eoꝝ.De cauſis odiēdi peccatū Reqͥre diffuſius ſupra.
vbi agiᷓ de effectib⁹ pcti. Circa tertiū.ſ.de odio ꝓximi.Sciēdū
ꝙ aliꝗ ꝓximos odiūt ꝓp diſplicētiā veritatis.Alij ꝓp diſplicētiā bo
nitatis. Propṫ diſplicētiā veritatis qꝛ ſūt adeo ꝑuerſi ꝙ odio hñt
diligētes ſe.⁊ diligūt odiētes.Sic falſo dictū eſt Dauid.ij.reg.xix.
Diligis odiētes te.⁊ odio hēs diligētes te.Diligūt enī adulatores ⁊
eos ꝗ eis ꝯſulūt ad ſue placitū voluntatis.Odiunt vero bonos qui

eos corripiūt. ⁊ nituntᷣ auertere ab eis q̄ illoꝝ cordibꝰ male placēt. Unde odiūt illos ꝓpter ſolā diſplicētiā veritatis. Exēplū habemꝰ iij.reg.xxij. Dixit rex achab de michea ꝓpheta. Ego odi eū qꝛ nō ꝓphetat mihi bonū. ſꝫ ſemꝑ malū. Falſos ꝓphetas q̄ ꝓſpera nūciabāt amabat. tñ ſuis ꝓmiſſionibus decipiebāt eū. Sanctū vō ꝓphetā q̄ veraciter ꝑdicebat ei mala q̄ vētura erāt ſuꝑ eū odiebat. Huiꝰ rōnē reddit ſaluator Ioh.iij. Oīs q̄ male agit odit lucē. ⁊ nō venit ad lucēꝫ. vt nō arguantᷣ opa eius. De talibꝰ dicitᷣ Oſee.v. Odio habuerūt in porta corripiētē. ⁊ loquētē ꝑfecte abominati ſunt. Alij odiūt bonos ꝓpter diſplicētiā bonitatis. qꝛ eo ipſo ꝙ mali ſūt. bonos videre. vel de bonis audire bona nō poſſunt. Exēpluꝫ de iacob ⁊ eſau Geñ.xxxvij. Oderāt eū fratres eius nec poterāt ei q̄cq̄ꝫ pacifice loq̄. Et Exodi.iij. Oderāt egyptij filios iſrael. Diligēter aduerte ꝙ nec iacob nocebat. nec malū volebat eſau fratri ſuo. Nec ioſeph fratribꝰ ſuis. Nec filij iſrael egyptijs ſꝫ ſeruiebāt eis ⁊ bona plurima faciebāt. ⁊ tñ nō poterant eos diligere ſꝫ neq̄ter odiebant. Nec mirū ſi mali bonos odiūt. qꝛ ⁊ ipſuꝫ deū q̄ ſūme bonus ē odiūt. Sicut ipſe teſtatᷣ Ioh.xv. Si mūdus vos odit. ſcitote quia me priorē vobis odio habuit. Eſt aūt hoc vitiū deteſtādū. Primo qꝛ ꝓximū odiēs deū odit. Scḋo qꝛ odiū hoīs cor corrodit. Tertio qꝛ oculū mētis obſcurat. Quarto qꝛ ꝯtra ꝓximū cor obdurat. Quinto qꝛ ⁊ a celo excludit ⁊ in īfernū ītrudit. Primo qꝛ qui ꝓximuꝫ odit. deū odit. qꝛ videlꝫ inuiſibilē imaginē eius odit. j. Ioh.iiij. Qui non diligit fratrē ſuū quē videt. deū quē nō videt quō pōt diligere. vnde nec proximus ſine deo nec deus ſine ꝓximo pōt diligi vel odiri. Qui ꝓximū affligit ex odio. ſimilis ē illis iudeis q̄ imaginē chrī in eius ꝯtumeliā affligebāt. colaphis cedēdo. cōſpuēdo. flagellando. crucifigēdo. ⁊ oīa dñice paſſiōis obprobria renouādo. Hoc peccatū adeo deteſtatᷣ dñs ꝙ eius occaſiōe occidi voluit duꝫ ꝓ inimicis ſuis ipſuꝫ odiētibꝰ ⁊ actu ꝑſequētibus pati ⁊ mori dignatus eſt. ⁊ ꝓ ipſis patrē reuerēter orauit. Scḋo peccatū odij cor odiētis dilacerat ⁊ corrodit ⁊c̄. De hoc req̄re īfra de Ira. Tertio peccatum odij deteſtandū eſt. qꝛ oculū mentis obſcurat. Req̄re infra de Ira. Ubi dicitᷣ. Itē ꝑ irā gratie lumē amittitᷣ. Quarto deteſtāduꝫ eſt qꝛ cor odientis obdurat. Req̄re ibidē. vbi dicitᷣ. Itē ꝑ irā amittitur clemētia. Quinto qꝛ regnū celoꝝ obturat. j. Ioh.iij. Oīs q̄ odit fratrē ſuū homicida ē. Scimus.n. ꝙ homicida nō hꝫ vitā eternaꝫ. Math.v. Omnis qui iraſcitur fratri ſuo reus erit iudicio. q̄ auteꝫ dixerit fratri ſuo racha reus erit concilio. qui autem dixerit fatue. reus erit gehenne ignis.

¶ Libri tertij pars quinta. Incipit.

¶ De ira. DIS. I.

Conſequēter ꝯſiderandū eſt de tertio vitio capitali qḋ ē ira. Circa ꝙ ꝯſiderāda ſūt ſex. Primo vidēdū ē q̄d ſit ira. Scḋo de ſpeciebꝰ eiꝰ. Tertio de gradibꝰ eius. Quarto quātuꝫ ⁊ quare ſit vitāda ⁊ deteſtanda. Quinto de remedio eiꝰ. Sexto de filiabꝰ eiꝰ. ¶ Primo ergo dicēdū ē q̄d ſit ira. Ira vt dicit Caſſiodorus ſuꝑ illud pſ̄. Dñe ne in furore tuo. ē motꝰ animi ꝯcitatꝰ ad penā ꝓuocans inferendā. Alia deſcriptio glo. ſuꝑ illud Math.v. Qui iraſcitur fratri ſuo ⁊c̄. Ira eſt omnis malus motus ad nocendum. Daḿ. Ira eſt feruor eius qui contra cor eſt ſanguinis ex euaporatione fellis. Augu. Ira eſt triſticia ex impotentia vlciſcēdi ſe. Aliter a magiſtris deſcribitur. Ira eſt ſubita animi tempeſtas que dum inordinate ſe concutit. cor hominis ad inſaniam trahit. Item alia. Ira eſt feruor animi ab īterioribus ad exteriora prorumpens cum anima ob illatas ſibi iniurias vindictam excogitans adimplere deſiderat. Alia. Ira eſt ſubitus animi furor vlciſcendi ſe libidine feruens. Secundo ſciendum quod ſicut ait Grego.v.morᷣ. Alia eſt ira quā īpatiētia excitat. Alia quā zelus format. illa ex vitio. hec ex virtute generatur. Si enim nulla ira ex virtute ſurgeret. vltioneꝫ diuinam phynees per gladium non placaſſet. Ira per zelum debet in homine incipere a ſeipſo. Debet enī homo iraſci cōtra ſua vitia ⁊ peccata vt ea deteſtetᷣ ⁊ puniat. per penitentiam cōdecentem. De hac pſ̄. ait. Iraſcimini ⁊ nolite peccare. i. iraſcimini cōtra voſipſos propter peccata preterita ⁊ nolite vlterius peccando perpetrare futura. que dicitis. i. que cogitatis in cordibꝰ veſtris. ⁊ in cubilibꝰ veſtris. i. in ſecreto cordiuꝫ veſtroruꝫ cōpūgimini. ꝑ ꝯtritionē amarā. Iteꝫ irā per zelū debet homo habere ꝯtra vitia ꝓximoꝝ. Ait enim Greg. Si ꝓximos ſicut nos amare ꝑcipimur. reſtat vt eoꝝ erroribꝰ ſicut noſtris vitijs iraſcamur. Sicut phynees ex zelo trāſfodit gladio peccatores Numeri.xxv. Et moyſes ex zelo illos qui vitulū cōflatilem adorauerāt fecit occidi Exo.xxxiiij. Et mathathyas idolatraꝫ trucidauit. Hanc iraꝫ qꝛ helyn nō habuit motū ſuꝑne vltionis cōtra ſe implacabiliter excitauit. Nā qꝛ contra vitia ſubditoꝝ corrigenda tepuit. ideo ꝯtra euꝫ diſtrictio eterni iudicis exarſit. De hac dicitᷣ Eccs.vij. Melior eſt ira riſu: qꝛ ꝑ triſticiā vultus aīus corrigitᷣ delinquētis. Tertio ſciendū eſt qḋ ſicut dicit Grego.v.morᷣ. diuerſi ſunt gradus in ira. ait enī ſic. Fit plerūq̄ꝫ vt vſq̄ꝫ ad manus ira ꝓſiliat. ⁊ quāto ratio longiꝰ recedit. tāto audacior exurgat. ſeipſum aīus retinere nō pōt: qꝛ factus ē poteſtatꝭ aliene. ⁊ eo foris mēbra furor ad ictus exagitat. quo ītus ipſaꝫ mentē mēbroꝝ dñaꝫ captiuā tenet. Aliq̄n aūt manus nō exerit ſed in maledictiōis iaculū linguā vertit. fratris nāq̄ꝫ interitū ꝑcibꝰ expoſcit. ⁊ hic deū ꝑpetrare expedit. qḋ ipſe ꝑuerſus hō facere metuit vel erubeſcit. ⁊ ſic fit vt ⁊ voce ⁊ deſiderio homicidiū ꝑagat. etiā cū a leſione ꝓximi manus ceſſat. Aliq̄n ira ꝑturbato aīo q̄ſi ex iudicio ſilentiuꝫ indicit. ⁊ quo ſe foris ꝑ linguā nō exprimit. ītus deteriꝰ igneſcit vt iratꝰ collocutionē ſuā ꝓximo ſubtrahat ⁊ nihil dicēdo quātū ſit aduerſus indicat. Et aliq̄n hic ſilentij ſeueritas ꝑ diſcipline diſpēſationē geritur ſi cū diſcretiōis forma in intimis teneatᷣ. Aliq̄n vō dū acceuſus aīus a ꝯſueta locutione reſtringitᷣ. ꝑ acceſſum tpis a ꝓximi dilectiōe penitus ſepatᷣ. ⁊ acriores ſtimuli. careq̄ꝫ q̄ grauiꝰ exaſꝑent oriuntᷣ. Sicq̄ꝫ in irati aīo feſtuca ītrabē vertitᷣ. dū ira in odiū ꝑmutatᷣ. Plerūq̄ꝫ ira ꝑ ſilentiū clauſa intra menteꝫ vehemēter eſtuat. ⁊ clamoſas voces tacita forma. vba ſibi quibꝰ exaſꝑetᷣ obijcit ⁊ q̄ſi ī care examīe poſita durius exaſꝑata rñdet. ſicq̄ꝫ fit vt ꝑturbatꝰ aīus maiorē ſtrepitū ſui ſilentij ſentiat. eūq̄ꝫ grauiꝰ vt clauſa flāma ꝯburat. Cogitatiōes enī iracūdi ſunt q̄ſi vipꝑe ꝓgenies q̄ mentē corrodūt ⁊ comedūt matrē ſuā. Sciendū eſt etiā qḋ nōnullos ira citius accendit ſed cito deſerit. Nōnullos vō tarde quidē ꝯmouet: ſꝫ diutius ⁊ duriꝰ tenet. Alij nāq̄ꝫ accēſis calamis ſiles dū vocibꝰ ꝑſtrepūt quaſi quoſdā ſonitus reddūt accēſionis ſue. Citiꝰ q̄dē flāmaꝫ faciūt ſed ꝓtinus in fauillā frigeſcūt. Alij aūt lignis durioribꝰ ſiles accēſionē tarde ſuſcipiētes: ſed ſelᷣ accenſi. difficilius extinguuntᷣ. ⁊ qꝛ in aſꝑitatē ſe tardius ꝯcitāt. furoris ſui diutiꝰ ignē ſeruant. Alij aūt qḋ nequius ⁊ citius iracūdie flāmas accipiunt. ⁊ tardius deponunt. Nōnulli has ⁊ tardius ſuſcipiūt ⁊ citius amittūt. In qbꝰ q̄tuor modis ad trāquillitatis bonū vltimꝰ pluſq̄ꝫ primus appropinquat ⁊ ſcḋm in malo tertius ſuperat. Circa quartū ſciēnduꝫ qḋ peccatū ire cauēdū eſt multiplici rōne. Primo qꝛ ꝑ irā turbatᷣ mētis tranq̄llitas. ⁊ imago diuine ſilitudinis deturpatᷣ. Sicut docet beatus Greg. Quāta ſit iracūdie culpe pēſemꝰ ꝑ quā dū māſuetudo amittitᷣ. ſuꝑne imaginis ſilitudo vitiatᷣ. Quotiēs enī turbulentos motꝰ animi ſub māſuetudinis vtute reſtringimꝰ. ad ſilitudinē cōditoris qui cū tranq̄llitate iudicat redire conamur. Naꝫ cuꝫ tranquillitatē mētis ira diuerberat. dilaniatā quodāmō ſciſſamq̄ꝫ perturbat. Ira vel odiū aufert imaginē dei. ⁊ characterē filioꝝ dei quē imprimit charitas. īprimēs characteꝫ beſtie. i. dyaboli. de quo legimꝰ Apoc.xiij. hic character īprimitᷣ in corde. q̄n mens ītrinſecus ꝑturbatᷣ. In frōte vō dū per ſignū extrinſecꝰ demōſtratᷣ. In manu aūt q̄n ad ꝓximi leſionē manꝰ exeritᷣ. Scḋo ꝑ irā gratie lumen amittitᷣ: qꝛ mentis oculos excecat. Sicut equo opiuntᷣ oculi vt circueat in molēdino. Sicut phyliſtijm ſampſonis oculos eruerunt ⁊ clauſuꝫ in carcere molere fecerūt. Iuḋ.xvi. Coruꝰ etiā primo currit ad oculos cadaueris. ⁊ piſcator turbat aquā vt piſces nō videntes vaſſaꝫ ītrent. Grego. Per irā ſapiā amittitᷣ. vt quid vel quo ordine agendū ſit oīno neſcitᷣ. Sicut ſcriptū eſt. Ira in ſinu ſtulti req̄eſcit. qꝛ intelligētie lumen ſubtrahit. dū mentē ꝑmouendo ꝯfundit. pſ̄. Turbatꝰ eſt in ira oculus meꝰ. Greg. Ira ꝑ zelū oculū mētis turbat ipſe nāq̄ꝫ zelꝰ rectitudīs qꝛ inq̄etudīe mētē agitat. eiꝰ aciē obſcurat nec valet ꝑturbata ꝯſpicē. ad qḋ vix tranq̄lla poterat ihyare qꝛ nec ſolᷣ radiꝰ cernitᷣ cū ꝯmote nubes celi faciē obducūt: nec turbatꝰ fōs imaginē reſpiciētꝭ reddit. quā tranq̄llꝰ oñdit: qꝛ quo eiꝰ vnda palpitat ī ſe ſpeciē ſilitudīs obſcurat: ſꝫ īde ſubtiliꝰ ad alta reducitᷣ. vñ ad tpus ne videat reuerberatᷣ. ⁊ vñ mēs turbatᷣ ne videat. īde ꝓficit vt ad vidēdū clariꝰ ⁊ veriꝰ clareſcat. Sicᷣ īfirmāti oculo cū colliriuꝫ īmittitᷣ. lux penitꝰ denegatᷣ: ſꝫ īde eā poſt paulu liuveraciꝰ recipit vñ hāc ad tpus ſalubritᷣ amittit. Sꝫ ira ꝑ vitiū oculū mētꝭ excecat. Ire nāq̄ꝫ ſue ſtimulᷣ accēſuꝫ cor palpitat. corpꝰ tremit. lingua ſe ꝑpetit. facies igneſcit. exaſꝑantᷣ oculi. ⁊ neq̄q̄ꝫ recognoſcuntᷣ noti. ore q̄dē clamorē format ſꝫ ſēſus qḋ loq̄tᷣ ignorat. In quo itaq̄ꝫ ab arreptitijs differt. q̄ ſue nō ē ꝯſcius actiōis. Patet ḡ ex ꝑdictꝭ qḋ ira red-